

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi verotuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan verotuslakiin tehtäväksi eräitä verolautakuntien ja verotoimistojen välistä tehtäväjakoa koskevia muutoksia. Niiden tarkoituksena on järkipäristää verolautakuntien työskentelyä siten, että lautakunnat voisivat nykyistä paremmin keskittyä hankalien ja erityistä selvitystä vaativien asioiden käsittelyyn. Tämä toteutettaisiin esityksen mukaan siten, että verolautakunnan asemesta verotoimisto käsittelisi selvät ja rutiiniluonteiset massamenettelyyn kuuluvat asiat. Verolautakunta tekisi edelleen päätöksen asioissa, joissa ilmoitetuista tiedoista on poikettu yli 6 000 markalla. Tästä markkamääräisestä rajauksesta säädettäisiin asetuksella. Lisäksi verolautakunta käsittelisi kaikki veronokaisua, jälkiverotusta ja uudelleen toimitettavaa verotusta koskevat asiat. Uudistus ei myöskään koskisi lääninverolautakunnassa tai kuntien välisessä sopimusmenettelyssä käsiteltäviä asioita.

Esityksessä ehdotetaan myös verotuksen muutoksenhakujärjestelmää yksinkertaistettavaksi. Lakiehdotuksen mukaan lyhyestä 60 päivän muutoksenhakuajasta tutkijalautakunnan päätökseen luovuttaisiin, jolloin yleinen viiden vuoden muutoksenhaku aika lääninoikeudelle olisi voimassa myös silloin, kun asia on käsitelty tutkijalautakunnassa. Samalla veronsaajien asiamiesten muutoksenhaku aika pidennettäisiin puoleksi vuodeksi säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavan vuoden alusta lukien. Esityksen mukaan myös tietyn verovuoden verotukseen tehdyn muutoksen edellyttämä oikaisu toisen verovuoden verotukseen voitaisiin tehdä, vaikka edellytykset jälkiverotukselle tai veronokaisulle puuttisivat.

Uudistus on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

1.1.1. Verolautakuntamenettelyn kehittäminen

Välittömän verotuksen toimittamista ja siinä noudatettavaa menettelyä sääntelevän verotuslain (482/58) keskeisiä periaatteita on yksittäistä verovelvollista koskevan päätöksenteon antaminen luottamusmiessopijaiselle verolautakunnalle. Verotoimiston tehtäväksi oli verotuslaissa alunperin annettu lähinnä verolautakunnan tekninen avus-

taminen laskenta- ja maksuunpanotehtävissä. Lain tällä tavoin ilmaisemassa muodossa verolautakunnan ja verotoimistojen välinen työnjako oli ilmeisen tarkoituksenmukainen siinä tilanteessa, joka verotuslain säätämisen aikoihin 1950-luvun lopulla vallitsi. Tuolloin verotuksen massamenettelyluonne ei ollut vielä siinä määrin korostunut kuin nykyisin. Verolautakunnilla oli nykyistä suuremmassa määrin mahdollisuus perehtyä myös yksittäisiin verotustapauksiin ja tuoda päätöksenteossa esille sitä paikallistuntemusta, jota verolautakunnan on kansanvaltaisuuden toteuttamisen lisäksi verotuksen toimittamisessa katsottu edustavan. Verotuslain voimassaoloaikana vero-

toimistojen asema verotuksen toimittamisessa on kuitenkin tullut yhä keskeisemmäksi jo verotustyön teknistymisenkin vuoksi. Lainsäädännössä tämä kehitys otettiin huomioon vuonna 1977 toteutetulla lainmuutoksella (1002/77), jossa verotettavan tulon ja varallisuuden määrän laskeminen annettiin verotoimiston tehtäväksi ja verolautakunnan päätettäväksi jäi verotuksen perusteiden vahvistaminen. Käytännössä kuitenkin päätökset rutiiniluonteisissa ja selvissä verotustapauksissa, joita veroilmoituksista suurin osa koskee, tehdään verotoimistoissa virkatyönä. Verolautakunnan tosiasialliseen käsittelyyn tulevat vain erityistä harkintaa edellyttävät tapaukset. Tämä korostuu erityisesti suurissa verotoimistoissa. Muodollisesti kaikki verotusratkaisut kuitenkin edellyttävät verolautakunnan käsittelyä ja hyväksymistä ja sille kuuluu myös vastuu kaikista päätöksistä. Verolautakunnan lakisääteinen asema ja todellinen tilanne eivät näin ollen vastaa toisiaan.

Esityksen tavoitteena on verolautakuntien aseman saattaminen vastaamaan nykyistä paremmin vallitsevaa käytäntöä. Samalla rutiiniluonteisten asioiden käsittelyä tulisi keventää ja siinä olevat päällekkäisyydet poistaa. Verolautakunnan edustamaa kansanvaltaisuuden periaatetta ei ole myöskään syytä ylikorostaa silloin, kun on kysymys massamenettelyluonteisista ja täysin lailla sidotuista verotusratkaisuista. Rutiiniasioiden käsittelyn yksinkertaistaminen mahdollistaisi myös luottamushenkilöistä koostuvan lautakunnan tietojen nykyistä paremman hyödyntämisen eräitä verotuksen arviointikysymyksiä koskevassa päätöksenteossa. Päätöksenteon siirtäminen rutiiniluonteisissa asioissa verolautakunnalta virkamiehille antaisi lautakunnille myös nykyistä paremman mahdollisuuden perehtyä usein muuttuvaan verolainsäädäntöön ja kehittää asiantuntemustaan niissä asioissa, joissa ratkaisuvallta edelleen jäisi lautakunnille. Tämä tarve on korostunut erityisesti sen jälkeen, kun verolautakunnan rooli tuli keskeiseksi myös muutoksenhakumenettelyssä veronoikaisun laajentamista koskevan vuonna 1982 voimaan tulleen uudistuksen yhteydessä.

1.1.2. Muutoksenhakujärjestelmän yksinkertaistaminen

Verotuksen muutoksenhakujärjestelmää on moitittu monimutkaisuudesta ja muutoksenhakukeinojen päällekkäisyydestä. Vaikka järjestelmää yksinkertaistettiin vuonna 1982 toteutetulla

uudistuksella muun muassa poistamalla erillinen perustevalitus ja pidentämällä verovelvollisen muutoksenhakuaika yleisesti viideksi vuodeksi säännönmukaisen verotuksen päättymisestä lukien, erillinen 60 päivän muutoksenhakuaika tutkijalautakunnan päätöksestä lääninoikeudelle säilytettiin edelleen. Tämä on omiaan asettamaan verovelvolliset muutoksenhakuajan suhteen keskenään eriarvoiseen asemaan siitä riippuen, tuleeko heidän ensi asteen muutoksenhakunsa käsiteltäväksi veromuistutuksena tutkijalautakunnassa vai verovalituksena, jota edeltää pakollinen veronoikaisukäsittely verolautakunnassa. Valitusaikojen erilaisuus lisää myös muutoksenhakujärjestelmän monimutkaisuutta ja saattaa aiheuttaa tulkintaongelmia muun muassa sen suhteen, milloin lyhyttä valitusaikaa sovelletaan eli miltä osin verotusta koskeva asia on tutkijalautakunnassa ratkaistu. Muutoksenhakujärjestelmän päällekkäisyyttä lisää myös verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetun lain (367/61) 8 §:n perustevalitussäännös, jota tulee soveltaa siinä tapauksessa, että perustevalituksesta ei ole erityislaissa säädetty. Vaikka perustevalitus on poistettu verotuslaista, oikeuskäytännössä on katsottu, että tämä valitusmuoto on edellä mainitun säännöksen nojalla edelleen voimassa (KHO 30.8.1984 n:o 3773). Kun yleinen valitusaika on pidennetty viideksi vuodeksi, tällä on käytännön merkitystä lähinnä silloin, kun on kysymys tutkijalautakunnan päätöksen jälkeisestä lyhyestä valitusajasta. Nykyinen tilanne on epä johdonmukainen senkin vuoksi, että veronoikaisuvaatimus, valitus ja veromuistutus ovat muutoin verovelvollisen muutoksenhakukeinoina viime vuosina lähentyneet toisiaan siinä määrin, että niiden alialista soveltamisalaa voidaan pitää samana. Tätä korostaa sekin, että lääninoikeudelle tehty valitus on aina ensin käsiteltävä viran puolesta oikaisuvaatimuksena. Kun tavoitteena on muutoksenhakujärjestelmän selkiyttäminen ja yksinkertaistaminen muun muassa siten, että tutkijalautakunta- ja veronoikaisumenettely voitaisiin ennen pitkää yhdistää, tätä kehitystä tulisi edistää poistamalla mahdollisimman laajasti eri muutoksenhakuvaihtoehtojen väliset muodolliset erot.

Ongelmallisena muutoksenhakujärjestelmässä on pidetty myös veronsaajien asiamiesten 60 päivän pituisen valitusajan riittämättömyyttä tehokkaan edunvalvonnan ja verotuksen oikean toimittamisen kannalta. Koska sekä jälkiverotuksen että verovelvollisen vahingoksi toimitettavan veronoikaisun edellytykset ovat varsin tiukat, virheelliseksi havaitun verotuspäätöksen korjaami-

nen on usein veronsaajan valituksen varassa. Esimerkiksi tietyn verovelvollisen tai verovuoden verotukseen tehdystä muutoksesta aiheutuva korjaus toisen verovelvollisen tai verovuoden verotukseen on usein mahdollinen vain asiamiehen valituksella.

1.2. Keinot

1.2.1. Verolautakuntamenettelyn keventäminen

Verotusmenettelyn keventämiseksi ja verolautakuntatyöskentelyn järkiperäistämiseksi esityksessä ehdotetaan, että päätösvalta selvissä ja rutiiniluonteisissa veroratkaisuissa siirretään verolautakunnalta verotoimistolle. Verolautakunnalle jäisi valta päättää erityistä harkintaa edellyttävistä asioista. Tämän mukaisesti ehdotetaan, että verotoimisto ratkaisisi säännönmukaisessa verotuksessa kaikki ne asiat, joissa ilmoitetuista tuloista ei ole poikettu ja lisäksi asiat, joissa poikkeaminen ilmoituksesta on enintään asetuksella säädettävän markkamäärän suuruinen tai ei vaikuta verovelvolliselta perittävän veron määrään. Veronoi-kaisu-, jälkiverotus- ja uudelleen toimitettavaa verotusta koskevat asiat jäisivät erityistä harkintaa edellyttävinä kaikissa tapauksissa verolautakunnan ratkaistaviksi. Myös lääninverolautakunnassa tai kuntien välisessä sopimusmenettelyssä käsiteltävät asiat kuuluisivat niiden erityisluonteen vuoksi verolautakunnalle samoin kuin maatilataloutta tai elinkeinotoimintaa harjoittavien yhtymien verotusta koskevat asiat.

Rajaus toisaalta verolautakunta- toisaalta verotoimistokäsittelyyn tulevien asioiden välillä on pyritty tekemään mahdollisimman selkeäksi ja yksinkertaiseksi. Rajaus ei saisi kuitenkaan olla liian joustamaton, koska käytännössä saattaa syntyä tilanteita, joissa verolautakuntakäsittelyyn olisi saatava myös sellaisia yksittäisiä asioita tai asiaryhmiä, joita koskeva päätöksenteko lain mukaan kuuluisi verotoimistolle. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että verojohtaja voisi määrätä minkä tahansa asian verolautakuntakäsittelyyn, mikäli hän pitää sitä tarpeellisena.

Massamenettelyyn kuuluvat verotuspäätökset tehtäisiin verotoimistossa virkatyönä normaalin verovalmistelutyön yhteydessä. Käytännön työhön uudistus ei aiheuttaisi suuriakaan muutoksia, syntyihän verotuspäätös rutiiniluonteisissa asioissa tosiasiallisesti jo nyt verotoimistossa. Periaatteellisesti merkittävä muutos olisi kuitenkin päätösvastuun siirtyminen verolautakunnalta ve-

rotoimiston virkamiehille. Viime kädessä verotusratkaisun laillisuudesta vastaisi verojohtaja viraston päällikkönä. Vaikka virkamiesten vastuu uudistuksen jälkeen korostuisikin, sen sitomista liiaksi yhteen henkilöön olisi vältettävä, koska verotusratkaisun tekemiseen osallistuu verovalmistelun monivaiheisuuden takia useita henkilöitä. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti verotusasiakirjoista tulisi selvitä kaikkien asian käsittelyyn osallistuneiden virkamiesten henkilöllisyys.

Kun muodollistakaan lautakuntakäsittelyä ei rutiiniasioissa enää olisi, verotuspäätöksen tarkkaa syntyajankohtaa ei voitaisi näissä tapauksissa nykyiseen tapaan määrittää. Tästä ei kuitenkaan aiheutuisi ongelmia ainakaan niin kauan, kun järjestelmässä säilytetään nykyisen kaltainen verotuksen yhteinen valmistumisajankohta. Veroilmoitusten käsittely ilman muodollista verotuspäätöksen syntyhetkeä ja lautakuntakäsittelyä merkitsi myös sitä, että esimerkiksi kesken verotusvuotta esitetty selvitys voitaisiin ottaa verotoimistotyöskentelyssä nykyistä joustavammin huomioon.

Koska verotuslautakunnassa käsiteltävien asioiden lukumäärä tulisi uudistuksen jälkeen vähenemään, myös verolautakuntien jäsenmäärän supistaminen nykyisestä käy mahdolliseksi. Tämän vuoksi asiaa koskevaa verotuslain säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että jäsenmäärän parillisuusvaatimuksesta luovuttaisiin ja verohallitukselle annettaisiin mahdollisuus nykyistä joustavammin päättää verolautakunnan vähimmäisjäsenmäärästä, joka kuitenkin säilyisi samana kuin nykyisin eli neljänä puheenjohtaja mukaan lukien.

Uudistuksen yhteydessä ehdotetaan myös verotuslain nykyinen kattavuudeltaan riittämättömäksi osoittautunut esteellisyysäännös korvattavaksi viittauksella hallintomenettelylain (598/82) vastaaviin säännöksiin, jotka vastaavat paremmin nykyisiä tarpeita.

1.2.2. Muutoksenhakuajkojen yhtenäistäminen

Verotuksen muutoksenhakujärjestelmän selkiyttämiseksi esityksessä ehdotetaan, että erillisestä 60 päivän valitusajasta tutkijalautakunnan päätökseen luovuttaisiin. Samalla nykyjärjestelmään kuuluva valitusajan alkamisajankohdan julkistamismenettely kävisi tarpeettomaksi. Muutoksen jälkeen verovelvollisen muutoksenhaku aika olisi kaikissa tapauksissa viisi vuotta säännönmukaisen

verotuksen toimittamisvuotta seuraavan vuoden alusta lukien. Tämän estämättä jälkiverotusta, veronoi- kaisua ja uudelleen toimitettua verotusta koskevasta päätöksestä voisi nykyiseen tapaan aina valittaa 60 päivän kuluessa siitä, kun verovelvollinen on saanut päätöksestä tiedon.

Veronsaajien asiamiesten edunvalvonnan tehostamiseksi asiamiesten valitusaika ehdotetaan pidennettäväksi nykyisestä 60 päivästä kuuteen kuukauteen säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavan vuoden alusta lukien. Näin pitkä valitusaika mahdollistaisi muun muassa sen, että asiamies voisi nykyistä useammin valittaa verovalmistelun yhteydessä havaituista edellisen verovuoden verotuksessa tehdyistä virheellisistä verotuspäätöksistä. Veronsaajien asiamiesten valitusaikaa ei ole kuitenkaan syytä pidentää ehdotettua enemmän, jotta verovelvollisille voitaisiin turvata riittävä oikeusvarmuus. Tarvetta säätää veronsaajien valitusaika puolta vuotta pidemmäksi vähentää myös esitykseen sisältyvä ehdotus, jonka mukaan tietyin verovuoden verotuksen muuttumisesta aiheutuva korjaus toisen verovuoden verotukseen voitaisiin tehdä viran puolesta, vaikka jälkiverotuksen ja veronoi- kaisun edellytykset puuttuisivatkin.

Ehdotetun määrääjän estämättä valtion- ja kunnanasiames voisi valittaa veronoi- kaisua, jälkiverotusta ja uudelleen toimitettua verotusta koskevasta päätöksestä 60 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä kuten nykyisinkin.

2. Nykyinen tilanne ja asian val- mistelu

2.1. Nykyinen lainsäädöntö ja käytäntö

2.1.1. Verolautakunnat ja verotuksen toimitta- minen

Verolautakuntien kokoonpanoa ja jäsenmäärää koskevat keskeiset säännökset sisältyvät verotus- lain veroviranomaisia käsittelevään osaan eli lain 5—19 §:ään. Näiden mukaan jokaisessa kunnas- sa on oltava verolautakunta, johon kuuluu pu- heenjohtajana toimivan verojohtajan lisäksi vä- hintään yksi varapuheenjohtaja ja vähintään kuusi muuta jäsentä. Verolautakunta voi toimia myös jaostoihin jakaantuneena. Jollei asianomai- nen kunnanhallitus pidä suurempaa jäsenmäärää tarpeellisenä, verolautakuntaan voi kuulua pu- heenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi vain kaksi muuta jäsentä. Verolautakuntien jäsenmää-

rän vahvistaa verohallitus asianomaista kuntaa kuultuaan. Jäsenmäärän tulee olla kahdella jaol- linen. Jäsenet valitsee kunnanvaltuusto neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Jäseniä valittaessa on pyrittävä siihen, että eri veronmaksajaryh- mät tulevat, mikäli mahdollista, lautakunnassa edus- tetuiksi. Käytännössä verolautakunnan jäsenet valitaan yleensä kunnan poliittisten voimasuhteiden mukaan. Verolautakunnat asetettiin viimeksi vuoden 1986 alusta lukien, ja niiden nykyinen toimikausi kestää vuoden 1989 loppuun. Vero- lautakunnissa on tällä hetkellä yli 4 000 jäsentä. Useimmat lautakunnat ovat kahdeksanjäsenisiä. Eniten jäseniä on Helsingin verolautakunnassa, johon kuuluu 64 jäsentä. Nelijäsenisiä lautakun- tia on alle 10 ja ne ovat lähinnä Ahvenanmaalla.

Valtion, kuntien, seurakuntien ja kansaneläke- laitoksen edunvalvonnasta säädetään verotuslain 11 ja 15 §:ssä, joiden mukaan valtion etua vero- lautakunnassa valvoo valtionasiames ja kunnan, kirkon sekä kansaneläkelaitoksen etua kunnanasi- amies. Sama henkilö voi toimia myös näissä molemmissa tehtävissä. Valtion- ja kunnanasi- amiehellä on oikeus olla läsnä verolautakunnan kokouksessa.

Verotuslain 13 §:ssä on säädetty verolautakun- nan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäse- nen ja veronsaajan asiamiehen esteellisyydestä. Säännöksen mukaan verolautakunnan puheen- johtajan, varapuheenjohtajan sekä valtion- ja kunnanasiamehen esteellisyydestä on soveltuvin osin voimassa mitä tuomarin jäävistä on säädetty. Lautakunnan jäsen puolestaan ei saa olla saapu- villa käsiteltävässä asiaa joka koskee häntä itseään, hänen puolisoaan, lastaan, vanhempiaan tai puo- lisonsa vanhempia, sisarusiaan tahi näiden puo- lisoita tai lapsia taikka sellaista yhteisöä, yhty- mää, laitosta, säätiötä tai kuolinpesää, jonka hallitukseen tai hallintoon hän kuuluu tai josta hänellä on tuntuvaa etua.

Veropiireistä ja verotoimistoista säädetään ve- rotuslain 6 §:ssä. Sen mukaan maa jaetaan valtio- neuvoston määräämällä tavalla veropiireihin, joi- hin kuuluu yksi tai useampia kuntia. Jokaisessa veropiirissä on verotoimisto, jonka päällikkönä veropiirin verojohtaja toimii.

Verotuksen toimittamista koskevat säännökset sisältyvät verotuslain 71—89 §:ään. Lain 71 §:n mukaan ennen asian käsittelyä verolautakunnassa verotusaineisto on valmisteltävästi käsiteltävä ve- rotoimistossa. Verolautakunnalle kuuluu niiden perusteiden vahvistaminen, joiden mukaan vero- toimisto laskee kunkin verovelvollisen valtionve- rotuksessa verotettavan tulon ja varallisuuden,

verosta tehtävät vähennykset sekä maksuunpantavan valtionveron samoin kuin kunnallisverotuksessa verotettavan tulon ja siitä pantavien veroäyriensä määrän. Nämä laskutehtävät siirtyivät verolautakunnalta verotoimistolle edellä mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1977 annetulla verotuslain muutoksella. Verotoimisto vastaa myös muista verojen määräämiseen liittyvistä teknisluonteisista tehtävistä ja verojen maksuunpanosta.

Verotus toimitetaan verovalmistelutyön yhteydessä niin pitkälle, että tuloksena on täsmällinen verotusehdotus verolautakunnalle. Asian käsittely verolautakunnassa puolestaan vaihtelee kussakin lautakunnassa käsiteltävien asioiden lukumäärän ja laadun mukaan. Eräissä veropiireissä jokainen verotusehdotus esitellään erikseen. Suurimmissa veropiireissä on palkansaajien verotusta koskevisa rutiiniasioissa yleistynyt menettely, jossa lautakunnan jäsen käsittelee yksinään tietyn määrän veroilmoituksia kussakin kokouksessa. Verovalmistelun yhteydessä näistä rutiiniasioista on verolautakunnan antamien ohjeiden mukaan eroteltu erikseen verolautakunnalle tai sen jaostolle esiteltävät, erityistä harkintaa edellyttävät verotusehdotukset.

Verotuslain 72 §:n mukaan verotus toimitetaan joko ilmoitettuihin tietoihin perustuvana verotuksena, laskelmaverotuksena, arvioverotuksena tai harkintaverotuksena. Ensimmäisessä tapauksessa ilmoitetut tiedot on hyväksytty sellaisinaan verotuspäätöksen pohjaksi. Kaikkien tietojen ei kuitenkaan välttämättä tarvitse sisältyä verovelvollisen jättämään veroilmoitukseen, vaan ne voivat olla peräisin myös erilaisista rekistereistä tai suoritusten maksajilta. Laskelmaverotuksessa veroilmoitusta oikaistaan verotuksen toimittamisen yhteydessä joiltakin osin. Harkintaverotuksessa, joka koskee vain liikkeitä ja kiinteistöjä, ilmoitettua tuloa taas ei voida sen vähäisyyden vuoksi ottaa kunnallisverotuksen perusteeksi. Arvioverotuksessa on puolestaan aina kysymys siitä, ettei veroilmoitusta voida pitää luotettavana.

Suuri osa palkansaajien, mutta huomattava osa myös maatilatalouden ja elinkeinonharjoittajien verotuksista toimitetaan ilmoitettuihin tietoihin perustuvana tai laskelmaverotuksena, jolloin vain jotain veroilmoituksen kohtaa on oikaistu. Näiltä osin verotus tulee tosiasiallisesti toimitetuksi jos verotoimistossa ilman, että verotuksen lopputulos muuttuisi lautakuntakäsittelyn aikana.

Verolautakunnat käsittelevät koko maassa vuosittain lähes 5 miljoonaa veroilmoitusta. Eri verovelvollisryhmien suhteellinen osuus käsitellyistä ilmoituksista on pysynyt suunnilleen ennallaan

1970-luvun alusta lukien. Kaikista veroilmoituksista palkansaajien veroilmoituksia on noin 82 prosenttia, maatilatalouden harjoittajien ilmoituksia 7 prosenttia ja elinkeinonharjoittajien ilmoituksia 11 prosenttia.

2.1.2. Muutoksenhaku

Voimassa olevan verotuksen muutoksenhakujärjestelmän mukaan verovelvollisella on valittavanaan useita eri vaihtoehtoja hänen hakiessaan ensi asteessa muutosta virheellisenä pitämäänsä verotuspäätökseen. Muutosta voi hakea verolautakunnalle osoitetulla, verotuslain 82 §:n mukaisella veronokaisuvaatimuksella, lain 92 §:n mukaisella veromuistutuksella tutkijalautakunnalle tai valituksella lääninoikeudelle sen mukaan kuin 93 §:ssä on säädetty. Veronokaisussa ei tosin ole kysymys varsinaisesta muutoksenhausta. Tätä osoittaa sekin, että asiasta on säädetty verotuksen toimittamista koskevassa verotuslain luvussa.

Lokakuun 1 päivänä vuonna 1982 voimaan tulleen verotuslain 82 §:n muutoksen (399/82) jälkeen verovelvollisen valitus säännönmukaisesta verotuksesta lääninoikeudelle on aina ensin käsiteltävä veronokaisuvaatimuksena. Tämän vuoksi lääninoikeudelle osoitettu valituskirjelmä on toimitettava verotoimistolle. Valitusasioiden käsittelyyn liitetyn automaattisen veronokaisumenettelyn tarkoituksena on ollut helpottaa lääninoikeuksien jutturuuhkia ja nopeuttaa valitusten käsittelyä siten, että varsinaisten virheiden korjaamiselta lääninoikeudessa voitaisiin kokonaan välttyä. Uudistuksen yhteydessä myös verovelvollisen hyväksi tehtävän veronokaisun edellytyksiä laajennettiin siten, että verolautakunta voi oikaista verotusta aina, kun se päättyy toiseen ratkaisuun kuin verotuspäätöstä alunperin tehdessään. Vasta pakollisen verolautakuntakäsittelyn jälkeen valitusasia siirretään viran puolesta lääninoikeuden ratkaistavaksi, jos valituksessa esitettyä vaatimusta ei ole oikaisumenettelyssä kokonaan hyväksytty.

Säännönmukaisesta verotuksesta verovelvollinen tai muu muutoksenhakuun oikeutettu voi hakea muutosta tutkijalautakunnalle tehtävällä veromuistutuksella. Tutkijalautakunta voidaan kuitenkin sivuuttaa ja hakea muutosta suoraan lääninoikeudelta. Veromuistutus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun veroluettelo on pantu julkisesti nähtäväksi. Veromuistutusmenettely ei kuitenkaan koske lääninverolautakunnan toimittamaa verotusta. Myöskään veron-

saajien asiamiehillä ei ole oikeutta tehdä veromuistutusta. Veronoikaisun edellytysten laajentamisen jälkeen veromuistutuksen ja veronoikaisun asialliset edellytykset vastaavat laajuudeltaan toisiaan.

Verovelvollisen yleinen muutoksenhakuaika verotukseen on viisi vuotta säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavan vuoden alusta lukien. Tämä koskee sekä säännönmukaista verotusta että jälkiverotusta ja uudelleen toimitettavaa verotusta. Myös verolautakunnan veronoikaisupäätökseen voi hakea muutosta mainitun viiden vuoden kuluessa. Poikkeuksena yleisestä viiden vuoden muutoksenhakuajasta on valitusaika lääninoikeudelle tutkijalautakunnan päätöksestä. Tällainen valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa siitä, kun tutkijalautakunnan ilmoitus valitusajan alkamisesta on julkipantu lain edellyttämällä tavalla. Lisäksi viiden vuoden määräajasta huolimatta maksuunpanonoikaisu-, veronoikaisu- ja jälkiverotuspäätöksistä sekä uudelleen toimitettavaa verotusta koskevista päätöksistä voidaan aina valittaa 60 päivän kuluessa siitä, kun verovelvollinen on saanut päätöksestä tiedon, vaikka yleinen muutoksenhakuaika olisi-kin jo ehtinyt kulua umpeen. Veronsaajien asiamestien muutoksenhakuaika on säännönmukaisesta verotuksesta 60 päivää siitä, kun tutkijalautakunnan ilmoitus valitusajan alkamisesta on julkistettu, sekä muissa tapauksissa 60 päivää päätöksen tekemisestä.

Verolautakunnalla on mahdollisuus muuttaa virheelliseksi katsomaansa verotuspäätöstä myös oma-aloitteisesti ilman muutoksenhakuja. Lisäksi verotoimisto voi oikaista virheellistä maksuunpanoa. Verotuspäätöstä tai maksuunpanoa voidaan oikaista verovelvollisen hyväksi viiden vuoden kuluessa verotuksen toimittamisvuoden päättymisen jälkeen ja verovelvollisen vahingoksi kahden vuoden kuluessa mainitusta ajankohdasta. Oikaisu verovelvollisen vahingoksi voidaan kuitenkin tehdä vain, jos kysymys on laskuvirheestä tai siihen verrattavasta erehdyksestä tai asian tutkimatta jäämisestä. Jos verovelvollinen on tehnyt kirjallisen oikaisuvaatimuksen säädetyssä määräajassa, veronoikaisu ja maksuunpanon oikaisu voidaan tehdä siinäkin tapauksessa, että määräaika olisi asiaa käsiteltäessä kulunut umpeen.

2.2. Valmisteluvaiheet

Verolautakunnan asemaan ja verolautakuntamenettelyn epäkohtiin on kiinnitetty huomiota useissa viime vuosina tehdyissä selvityksissä. Asiaa koskevia kannanottoja ovat esittäneet muun muassa valtiontilintarkastajat, hallinnon oikeusturvakomitea (komiteanmietintö 1981:64) ja verotoimistotyöryhmä (työryhmämuistio 1981:VM 27). Vaikka näissä selvityksissä on korostettu verolautakuntamenettelyn keventämisen tarvetta ja pidetty epäkohtana rutiiniluonteisten asioiden suurta määrää verolautakunnassa, niissä on kannatettu luottamusmiesspohjaisen verolautakuntajärjestelmän säilyttämistä osana verotuksen päätöksentekoa.

Laajimmin verolautakuntamenettelyn uudistamistarvetta on selvittänyt Verohallinnon lautakuntatoimikunta, jonka mietintö valmistui maaliskuussa 1984 (komiteanmietintö 1984:28). Toimikunta ehdotti mietinnössään rutiiniluonteisten ja erityistä harkintaa edellyttävien asioiden päätöksenteon eriyttämistä siten, että rutiiniasiat ratkaisisi verojohtaja yksijäsenisenä lautakuntana. Tällä tavoin voitaisiin toimikunnan mielestä käsitellä asiat, joissa verotus toimitetaan ilmoituksen mukaan tai joissa poikkeama veroilmoituksesta olisi henkilökohtaisten tulojen tai luonnollisten vähennysten tai jonkin kokonaistulosta tehtävän vähennyksen osalta enintään 3 000 markkaa tai liike-, ammatti- tai kiinteistötulojen osalta enintään 10 000 markkaa tulolähdettä kohden. Muutoksenhakujärjestelmää toimikunta ehdotti uudistettavaksi siten, että erillisistä tutkijalautakunnista luovuttaisiin ja ensi asteen muutoksenhakukeinona olisi aina veronoikaisuvaatimus verolautakunnalle. Samalla oikaisumenettelyä voitaisiin nopeuttaa nykyisestä. Vasta tämän jälkeen olisi mahdollisuus valittaa lääninoikeudelle. Toimikunnan mielestä hylättyä oikaisuasiaa ei enää tulisi kuitenkaan siirtää sinne automaattisesti. Muutoksenhakuajaksi toimikunta ehdotti verovelvollisille nykyistä 5 vuoden aikaa ja veronsaajille yhden vuoden aikaa säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavan vuoden alusta lukien. Toimikunnan mietintöön sisältyi myös lääninverolautakuntia, perintöverolautakuntia, verovelvollisten kuulemismenettelyä, verotuksen päättymistä ja asiamiesjärjestelmää koskevia ehdotuksia.

Valtiovarainministeriö pyysi verohallinnon lautakuntatoimikunnan mietinnöstä lausunnon oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, verohallitukselta, lääninhallituksilta ja lääninverovi-

rastoilta sekä yli kymmeneltä eri veronsaajia ja verovelvollisryhmiä sekä verotuksen parissa työskenteleviä virkamiehiä edustavalta järjestöltä. Annetuissa lausunnoissa kannatettiin lähes poikkeuksetta verolautakuntien säilyttämistä mutta samalla rutiiniasioiden päätöksenteon keventämistä. Myös muutoksenhakujärjestelmää koskevia ehdotuksia pidettiin pääosin onnistuneina. Kriittikkiä kohdistettiin kuitenkin yksijäsenisen lautakunnan käsitteen keinotekoisuuteen ja yksijäsenisessä lautakunnassa käsiteltävien asioiden rajaamiseen. Muutoksenhakujärjestelmää koskevista ehdotuksista arvostelua herätti veronsaajien muutoksenhakuaajan pidentäminen ja luopuminen hylätyn oikaisuasian automaattisesta siirtämisestä lääninoikeudelle. Ehdotusten yksityiskohtien osalta lausunnoissa oli lisäksi tehty useita tarkistusehdotuksia. Valtiovarainministeriön vero-osastolla on laadittu lausunnoista yhteenveto (moniste, valtiovarainministeriö, vero-osasto 30.12.1984).

Valtiovarainministeriö asetti helmikuussa 1985 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella säännösehdotukset verolautakuntien tehtävien järjestyksestä koskevien ja siihen olennaisesti liittyvien verohallinnon lautakuntatoimikunnan ehdotusten sekä niihin annettujen lausuntojen pohjalta. Verohallinnon lautakuntatyöryhmä sai muistionsa (työryhmämuistio 1985:VM 34) valmiiksi lokakuussa 1985. Verohallinnon lautakuntatoimikunnan tavoin työryhmä katsoi, että rutiiniluonteisten, massamenettelyyn kuuluvien ja varsinaista harkintaa edellyttävien verotusasioiden päätöksenteko olisi eriytettävä. Ensimmäinen mainittuja asioita koskeva päätöksenteko tulisi työryhmän mielestä kuitenkin antaa yksijäsenisen lautakunnan asemesta suoraan verotoimistolle, mikä vastaisi paremmin tosiasiallisia olosuhteita. Työryhmä ehdotti myös kevennettyyn käsittelyyn ja lautakuntakäsittelyyn tulevien asioiden rajausta yksinkertaistettavaksi siitä, mihin toimikunta oli mietinnössään päätenyt.

Myös verohallinnon lautakuntatyöryhmän muistiosta pyydettiin keskeisten intressitahojen lausunnot, joista valtiovarainministeriön vero-osastolla on laadittu yhteenveto (moniste, valtiovarainministeriö, vero-osasto 10.2.1986). Hallituksen esitys perustuu suurelta osin verohallinnon lautakuntatoimikunnan ja lautakuntatyöryhmän ehdotuksiin sekä niistä annetuissa lausunnoissa esitettyihin kannanottoihin.

3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Rutiiniasioita koskevan päätöksenteon siirtäminen verolautakunnilta verotoimistoille ei aiheuttaisi välittömiä muutoksia verohallinnon organisaatioon, koska nykyiset verolautakunnat jatkaisivat edelleen toimintaansa. Vuotuisissa noin 14 miljoonan markan suuruisissa verolautakuntamenoissa saavutettaisiin kuitenkin säästöä verolautakuntien kokousten vähenemisen muodossa. On kuitenkin vaikeaa arvioida, kuinka paljon koontumistarve käytännössä vähenisi, sillä osa rutiiniasioiden käsittelystä vapautuvasta ajasta voitaisiin käyttää verolautakunnan ratkaistaviksi jäävien asioiden käsittelyyn nykyistä seikkaperäisemmin. Uudistus antaa mahdollisuuden myös säännönmukaisesta verotuksesta erillisinä toimitettavien veronokaisua, jälkiverotusta ja uudelleen toimitettavaa verotusta koskevien asioiden nykyistä nopeampaan lautakuntakäsittelyyn. Tämä edellyttää kuitenkin samalla riittävästi henkilöstöä näiden asioiden valmistelutyöhön. Veronokaisumenettelyn nopeutuminen mahdollistaisi ennen pitkää myös sen ja veromuistutusmenettelyn yhdistämisen, jolloin erillisistä tutkijalautakunnista voitaisiin luopua.

Verohallinnon lautakuntatyöryhmässä selvitetiin sitä, miten paljon ehdotettu 6 000 markan suuruiseen veroilmoituksesta poikkeamiseen perustuva rajaus rutiini- ja muiden asioiden välillä vähentäisi lautakuntakäsittelyyn tulevien asioiden määrää. Selvitys tehtiin otoksena Vantaan verovirastossa verovuoden 1983 aineiston perusteella. Selvityksessä mukana olleista ilmoituksista vain 3,2 prosenttia olisi tällä rajauksella edellyttänyt lautakuntakäsittelyä. Vaikka tulosta ei 438 veroilmoitusta käsittäneen otoksen pienuuden vuoksi voikaan pitää täysin yleispätevänä, se osoittaa kuitenkin, että verolautakuntakäsittelyyn tulevien asioiden määrä tulisi etenkin palkansaajien verotuksessa huomattavasti vähenemään. Tämä mahdollistaisi myös verolautakuntien jäsenmäärän vähentämisen nykyisestä. Jäsenmäärien tarkistukset ajoittuisivat kuitenkin vasta nykyisten verolautakuntien toimikauden päättymisen jälkeen määrättävien uusien lautakuntien asettamisajankohtaan eli vuoden 1990 alkuun. Tuolloin verolautakuntaudistuksen vaikutuksista olisi jo saatu siinä määrin kokemuksia, että uusien verolautakuntien jäsenmäärien tarve tiedettäisiin.

Muutoksenhakujärjestelmään ehdotettu muutos, jossa lyhyestä 60 päivän valitusajasta tutkijalautakunnan päätökseen luovuttaisiin, tekisi tar-

peettomaksi nykyiseen järjestelmään kuuluvan valitusajan alkamisajankohdan julkistamismenetelyn ja merkitsisi siten kustannusten säästöä tältä osin. Luopuminen veronoikaisuina käsitellyn ja

asiallisesti hyväksytyn valitusasian siirtämisestä lääninoikeudelle pelkän kulukorvausvaatimuksen vuoksi vähentäisi lääninoikeuksissa käsiteltävien asioiden määrää.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

7 §. Verolautakuntien kokoonpanoa ja jäsenmäärää koskeva säännös ehdotetaan muutettavaksi nykyistä joustavammaksi. Lainkohdassa säädetäisiin vastaisuudessa vain verolautakunnan vähimmäisjäsenmäärästä, joka olisi sama kuin nykyisin kunnanhallituksen suostumuksella sovellettava vähimmäisjäsenmäärä. Myös jäsenmäärän kahdella jaollisuuden vaatimuksesta luovutaisiin. Toisin kuin nykyisin, verohallitus voisi myös ilman asianomaisen kunnan suostumusta määrätä verolautakunnan kahdeksanjäsenistä pienemmäksi. Kunnanhallitusta olisi kuitenkin edelleen kuultava ennen jäsenmäärän vahvistamista. Kuten nykyisinkin, kunnanvaltuuston asiana olisi 8 §:n 3 momentin nojalla määrätä, ketkä lautakunnan jäsenistä toimivat varapuheenjohtajina ja kuka varapuheenjohtajista toimii puheenjohtajan sijaisena. Edelleenkin ei olisi myöskään estettä sille, että verolautakunnan jaostoon määrätään enemmän kuin yksi varapuheenjohtaja. Tämä onkin useissa tapauksissa tarpeen, koska varapuheenjohtajan varamies ei voi toimia varapuheenjohtajana, ellei häntä ole tähän tehtävään erityisesti määrätty.

13 §. Verotuslain osittain vanhentunut ja riittämättömäksi osoittautunut esteellisyysäännös ehdotetaan korvattavaksi viittauksella hallintomenettelylain 10 ja 11 §:ään, joissa olevat virkamiehen esteellisyttä ja sen vaikutuksia koskevat säännökset ovat yksityiskohtaisempia ja vastaavat paremmin nykyajan vaatimuksia. Muun muassa lähisukulaisuuden ja taloudellisten intressien vaikutus esteellisyyteen on hallintomenettelylaissa määriteltä kattavammin ja täsmällisemmin kuin verotuslaissa. Ensin mainitun lain mukaan esteellisyys voi saada aikaan esimerkiksi jo se, että virkamiehen lähisukulaisten avustaa tai edustaa sitä, jolle asian ratkaisusta voisi olla erityistä hyötyä tai vahinkoa. Hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 6 kohdassa on myös yleis-

säännös, jonka mukaan virkamies on aina esteellinen, jos hänen puolueettomuutensa käsiteltävän asian suhteen on vaarantunut.

Ehdotetun 13 §:n uuden sanamuodon mukaan samat hallintomenettelylain mukaiset esteellisyysperusteet koskisivat sekä verolautakunnan puheenjohtajaa, varapuheenjohtajaa, valtion- ja kunnanasiamiestä että verolautakunnan jäseniä. Nykyisin puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä valtion- ja kunnanasiamiehen esteellisyteen sovelletaan tuomarin jääviä koskevaa oikeudenkäymiskaaren säännöstä verotuslain säännöksen koskiessa ainoastaan verolautakunnan jäseniä.

71 §. Kuten nykyisinkin verotuksen toimittamista koskeva pääsääntö sisältyisi tähän lainkohaan. Verotus voitaisiin vastaisuudessa toimittaa joko verolautakunnassa tai, sen mukaan kuin 72 a §:ssä tarkemmin säädetäisiin, verotoimistossa. Verotoimiston tehtävänä olisi edelleen lisäksi verovalmistelun suorittaminen verolautakuntia varten sekä verotettavan tulon, varallisuuden ja kunnallisverotuksessa veroäyrien määrän laskeminen. Pykälässä oleva pyörityssääntö säilyisi sisällöltään samana kuin nykyisin.

72 a §. Uudessa 72 a §:ssä olisivat säännökset siitä, missä tapauksessa verotuksen toimittaminen olisi verolautakunnan sijasta verotoimiston tehtävänä.

Verotuksen toimittaminen verotoimistossa voisi ehdotuksen mukaan tulla kysymykseen vain säännönmukaisessa verotuksessa. Näin ollen kaikki veronoikaisu, jälkiverotusta ja muutoksenhakuviranomaisen uudelleen toimitettavaksi palauttamaa verotusta koskevat asiat ratkaistaisiin edelleen verolautakunnassa.

Ensimmäisenä ryhmänä säännönmukaiseen verotukseen kuuluvia verotoimistossa ratkaistavia asioita olisivat ne tapaukset, joissa verotus toimitetaan ilmoitettujen tietojen pohjalta poikkeamatta niistä miltei osin. Ilmoitettuna tietoina pidetään 72 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan paitsi verovelvollisen ilmoittamia tietoja, myös

suoraan suorituksen maksajalta esimerkiksi eläkkeistä tai sairausvakuutuslain mukaisista korvauksista saatuja tietoja, jotka lisätään verotuslaskelmaan atk:ta hyväksi käyttäen. Jos näiltä osin verovelvollisen antamista tiedoista poiketaan tai niitä täydennetään, kysymyksessä ei olisi sellainen oikaisu, joka muuttaisi ilmoitettuihin tietoihin perustuvan verotuksen laskelmaverotukseksi ja jota 2 kohdassa tarkoitettu asetuksella säädetty raja koskisi. Ilmoitetuista tiedoista poikkeamisena ei myöskään pidettäisi veroilmoituksen täydentämistä varallisuuden verotusarvojen osalta, jos verovelvollinen ei ole itse merkinnyt ilmoitukseensa mitään arvoa.

Ehdotetun 72 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan verotoimistossa ratkaistaisiin myös sellaiset laskelma-, arvio- ja harkintaverotusta koskevat asiat, joissa verovelvollisen ilmoituksesta on poikettu enintään asetuksella säädettyä määrää vastaavasti. Verovelvolliseen on tässä rinnastettu myös sellainen yhtymä, joka on erillinen laskentasuhteinen, mutta ei erillinen verovelvollinen. Käytännössä 1 momentin 2 kohta koskisi kuitenkin vain kiinteistöyhtymiä, koska maatilataloutta ja elinkeinotoimintaa harjoittavia yhtymiä koskevat asiat on 2 momentin 2 kohdassa säädetty verolautakunnan päätettäväksi.

Markkamääräisestä rajauksesta olisi johdonmukaista säätää asetuksella, jotta sitä voitaisiin rahanarvon muuttumisen mukaan joustavasti tarkistaa. Koska kysymys olisi menettelytapaa koskeva rajauksesta, joka ei vaikuta veron määrään, sen säätämiseksi asetusteitse ei ole myöskään oikeudellisia esteitä.

Siksi markkamääräiseksi rajaksi, jota suuremmat poikkeamat veroilmoituksesta edellyttäisivät verolautakuntakäsittelyä, on tarkoitus tässä vaiheessa säätää 6 000 markkaa. Jos verovelvollisen tuloihin on lisätty tai hänen vaatimistaan, laissa säädettyistä vähennyksistä on poistettu tai hänen veroilmoitustaan on muutoin oikaistu tätä enemmän, asia olisi ratkaistava verolautakunnassa. Oikaisun markkamäärä laskettaisiin tehtyjen muutosten kokonaissumman perusteella. Veroilmoitus edellyttäisi näin ollen lautakuntakäsittelyä, jos esimerkiksi kahdesta eri vähennyksestä jätettäisiin hyväksymättä yhteensä vähintään 6 000 markkaa, vaikka yhden vähennyksen osalta oikaisu jäisikin tätä pienemmäksi. Sitä vastoin oikaisujen kuittaminen keskenään ei olisi mahdollista. Niinpä verolautakuntakäsittely olisi tarpeen, jos esimerkiksi verovelvollisen tuloihin olisi lisätty yli 6 000 markkaa, vaikka hänelle samalla olisi hyväksytty vähennyksiä enemmän kuin hän

on veroilmoituksessaan pyytänyt. Vähennyksen lakisääteisyyttä koskeva edellytys merkitsee puolestaan sitä, että verotoimistossa voitaisiin ilman lautakuntakäsittelyä tehdä veroilmoitukseen 6 000 markkaa suurempikin oikaisu, jos verovelvollinen on esittänyt kokonaan lakiin perustumattoman vähennysvaatimuksen. Yli 6 000 markan oikaisu verotoimistossa olisi 1 momentin 3 kohdan mukaan mahdollinen myös, jos sillä ei olisi vaikutusta veron määrään. Näin ollen esimerkiksi suurin osa varallisuuden arvostusta koskevista korjauksista voitaisiin tehdä ilman asian viemistä verolautakuntaan. Verotoimistokäsittely koskisi 4 kohdan mukaan aina myös veroilmoituksen oikaisemista selvän lasku- tai kirjoitusvirheen vuoksi.

Verotoimistokäsittelyyn voisivat tulla myös arvio- ja harkintaverotusta koskevat asiat, jos veroilmoituksesta poikettaisiin vain asetuksella säädettyyn määrään saakka. Käytännössä nämä tapaukset jäisivät kuitenkin harvalukuisiksi, sillä molemmissa verotusmuodoissa on tavallisesti kysymys yli 6 000 markan oikaisusta siihen, mitä verovelvollinen on ilmoittanut. Toimistokäsittelyyn tulisivatkin näistä verotusmuodoista lähinnä eräät kiinteistöjen harkintaverotusta koskevat oikaisut.

Rajattaessa asioita toisaalta verotoimisto- ja toisaalta verolautakuntakäsittelyyn hallituksen esityksessä ei ole tehty eroa eri veronmaksajaryhmien kesken. Näin ollen sama raja koskisi niin palkansaajien, maatilatalouden harjoittajien, ammattinharjoittajien kuin liikkeenharjoittajienkin verotusta. Käytännössä kuitenkin suurin osa toimistokäsittelyyn tulevista asioista koskisi palkansaajien verotusta.

Uuden 72 a §:n 2 momentissa säädetäisiin niistä säännönmukaiseen verotukseen kuuluvista asioista, jotka 1 momentissa säädetystä poiketen ratkaistaisiin niiden erityisluonteen vuoksi verolautakunnassa. Ensimmäisenä ryhmänä olisivat lääninverolautakunnassa käsiteltävät asiat ja asiat, jotka kuuluvat kuntien välisen niin kutsutun sopimusmenettelyn piiriin. Näissä asioissa on aina kysymys erityistä harkintaa edellyttävistä verotusratkaisuista eli useassa kunnassa harjoitetun maatilatalouden tai elinkeinotoiminnan tulon vahvistamisesta ja sen jakamisesta kuntien kesken. Kun tarkoituksena on siirtää vain rutiiniasiat verotoimiston ratkaistaviksi, edellä mainittujen asioiden käsittely on johdonmukaista säilyttää verolautakunnalla. Samasta syystä 2 momentin 2 kohdassa ehdotetaan, että maatilataloutta tai elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtymän tu-

lon vahvistamista ja sen jakamista yhtymän osakkeille koskevat asiat jätettäisiin verolautakunnan ratkaistaviksi. Sitä vastoin usein rutiiniluonteiset kiinteistöyhtymien tulon vahvistamista ja jakamista koskevat asiat käsiteltäisiin 1 momentin 2 kohdassa mainituin edellytyksin verotoimistossa.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan verojohtaja voisi lisäksi määrätä minkä tahansa joko tiettyä verovelvollista tai asiaryhmää koskevan asian verolautakunnan ratkaistavaksi, jos hän pitää sitä asian merkityksen vuoksi tarpeellisenä.

82 §. Veronoikaisua koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi siten, että oikaisuna käsiteltäviä valitusasiaa ei enää tarvitsisi siirtää lääninoikeudelle pelkästään sen vuoksi, että oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus on hylätty, jos valitusasia muutoin on kokonaan hyväksytty. Siirto lääninoikeudelle on näissä tapauksissa tarpeeton, sillä 138 §:n mukaan lääninoikeus tai korkein hallinto-oikeus voivat määrätä korvauksesta vain valitusasiasta päättäessään. Jos valitusasia on jo oikaisumenettelyssä hyväksytty, se ei tule lainkaan lääninoikeuden käsiteltäväksi, joten kulukorvausta koskevaa vaatimustakaan ei voida käsitellä.

Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäviksi jäljempänä selostetut tekniset korjaukset.

93 ja 93 a §. Lääninoikeudelle tehtävää valitusta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että erillisestä 60 päivän muutoksenhakuajasta tutkijalautakunnan päätöksestä luovutettiin, jolloin sama viiden vuoden valitusaika säännönmukaisen verotuksen päättymisestä lukien koskisi kaikkia valitusasioita. Verovelvollisella olisi edelleenkin mahdollisuus joko hakea ensin muutosta tutkijalautakunnalta tai hakea sitä suoraan lääninoikeudelta, jolloin asia on 82 §:n 3 momentin mukaan käsiteltävä ensin veronoikaisuna. Kuten nykyisinkin, yleisen muutoksenhakuajan estämättä voitaisiin jälkiverotuksesta, veronoikaisusta ja uudelleen toimitetusta verotuksesta valittaa 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että veronsaajien asiamestien eli valtion- ja kunnanasiamestien valitusaika olisi nykyisen 60 päivän asemesta kuusi kuukautta. Myös tässä tapauksessa valitusaika alkaisi säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavan vuoden alusta lukien. Tämän lisäksi asiamestet saisivat, kuten verovelvollisetkin, valittaa veronoikaisua, jälkiverotusta ja uudelleen toimitettua verotusta koskevasta asiasta edellä mainitun määräajan estämättä 60 päivän kuluessa.

Asiamestien valitusaika laskettaisiin kuitenkin edelleen päätöksen tekemisestä eikä tiedoksisaannista.

Koska valitusaika alkaisi uudistuksen jälkeen koko maassa samaan aikaan, 2 momentin lopussa olevat säännökset siitä, minkä kunnan mukaan valitusaika määräytyy, kävisivät tarpeettomiksi. Samasta syystä 93 a §:ssä olevaa mainintaa valitusajan alkamisajankohdan ilmoittamisesta muutoksenhakuasiakirjoissa ei enää tarvittaisi.

100 a §. Nykyisessä säännöksessä on annettu verotoimistolle mahdollisuus oikaista yhtymän osakkaan verotusta silloin, kun muun kuin erillisenä verovelvollisena verotetun yhtymän verotus on verolautakunnan tai muutoksenhakuviranomaisen päätöksen johdosta muuttunut. Esityksessä ehdotetaan tätä oikaisumahdollisuutta laajennettavaksi siten, että verotoimiston oikaisuvalta koskisi myös tapauksia, joissa verovelvollisen tietyn verovuoden verotusta on tarpeen oikaista muun verovuoden verotuksen muuttumisen vuoksi. Tällainen tilanne saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun sinänsä veronalainen tuloerä on verovelvollisen valituksen johdosta poistettu siksi, että tulo on verotettu vääränä verovuotena. Näissä tapauksissa tulo olisi voitava verottaa oikeana ajankohtana. Kun jälkiverotuksen tai veronoikaisun edellytykset tällöin kuitenkin usein puuttuvat, verotuksen oikeaan lopputulokseen pääseminen on ollut mahdollista vain veronsaajan asiamestien valituksin. Tätä mahdollisuutta on puolestaan rajoittanut asiamestien valitusaikojen lyhyys. Toisaalta veronsaajan valituksen johdosta tehty muutos esimerkiksi menon jaksotukseen edellyttää yleensä verovelvollisen hyväksi tehtäviä muutoksia muun kuin muutosvuoden verotukseen. Vaikka näissä tapauksissa verovelvollisen hyväksi tehtävän veronoikaisun edellytykset ovat usein olemassa, oikaisun tekeminen verotoimistossa ilman lautakuntakäsittelyä tekisi menettelyn nykyistä joustavammaksi ja nopeammaksi. Nyt ehdotettu menettely edistäisi oikeaa ja lainmukaista verotusta ja vähentäisi samalla asiamestien valitustarvetta oikeudellisesti riidattomissa maksuunpanon oikaisuun rinnastettavissa asioissa. Esitetyn tyyppinen oikaisu on mahdollistettu myös tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain 9 §:ssä.

Voimassa oleva 100 a § jäisi uudistuksen yhteydessä sisällöltään ennalleen, mutta siirtyisi pykälän toiseksi momentiksi. Sekä 1 että 2 momenttia sovellettaessa noudatettaisiin soveltuvin osin 96 e §:n muutosten laskemista verotoimistossa koskevia säännöksiä.

34, 56, 63, 63 a, 77 §:n johdantolause, 82, 84, 86, 92 ja 97 §. Koska verotuksen toimittaminen siirtyisi vastaisuudessa eräissä tapauksissa verolautakunnalta verotoimistolle, edellä mainittuihin pykäliin ehdotetaan tehtäväksi uudistuksen edellyttämät tekniset korjaukset. Korjaukset on tehty joko käyttämällä verotuksen toimittamisen käsitettä tai siten, että lainkohtiin on verotuksen toimittajaksi lisätty verotoimisto verolautakunnan ohkeen. Uudelleen toimitettavaa verotusta koskevista säännöksistä on poistettu sana verolautakunta, koska alunperin verotuksen on näissäkin tapauksissa saattanut toimittaa verotoimisto.

6, 11, 12, 23 ja 33 §. Samalla kun verotuslakia muutetaan, näihin lainkohtiin ehdotetaan tehtäväksi ne tekniset, lähinnä terminologiaa koskevat korjaukset, jotka johtuvat verotuksen piiri- ja paikallishallintoa sekä kunnallishallintoa koskevassa lainsäädännössä jo aikaisemmin tapahtuneista muutoksista. Lisäksi 33 §:stä poistetaan viittaus kumottuun tulo- ja omaisuusverolakiin ja korvataan se viittauksella asianomaiseen tulo- ja varallisuusverolain kohtaan.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun verotuslain 72 a §:n mukaan asetuksella säädettäisiin siitä markkamääräisestä rajasta, joka määräisi verotoimiston ja verolautakunnan välisen toimivallan jaon laskelma-, arvio- ja harkintaverotustapauksissa. Tätä koskeva säännös sisällytettäisiin verotusasetukseen sen uudeksi 39 a §:ksi. Sen mukaan verotuslain 71 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu verovelvollisen

tuloihin lisättävä tai hänen vaatimistaan laissa säädetyistä vähennyksistä poistettava määrä tai muu poikkeaminen ilmoitetuista tuloista voisi olla enintään 6 000 markkaa.

3. Voimaantulo

Uudistus ehdotetaan saatettavaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun eduskunta on sen hyväksynyt. Voimaantulon tarkempi ajankohta tulisi kuitenkin määrätä verovalmistelun ja verolautakuntatyöskentelyn eri vaiheiden kannalta sopivaksi ajankohdaksi. Kun säännökset koskevat menettelytapaa, niitä sovellettaisiin lain voimaantulopäivästä alkaen. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että ne verovelvolliset, joiden muutoksenhakuaika tutkijalautakunnan päätöksestä on voimassa olevien säännösten mukaan päättynyt, olisivat tämän estämättä oikeutettuja tekemään valituksen lääninoikeudelle, jos viiden vuoden määräaika säännönmukaisen verotuksen päättymisestä ei ole ehtinyt kulua umpeen.

4. Säättämisjärjestys

Koska esitys koskee kaikilta osin verotusmenettelyä eikä uudistus siten vaikuttaisi veron määrään, lakiehdotus tulisi käsitellä normaalissa, valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa säättämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

verotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58), 6, 7 ja 11 §, 12 §:n 4 momentti, 13 §, 23 §:n 2 momentti, 33 §:n 3 momentti, 34 §:n 1—3 ja 5 momentti, 56, 63, 63 a §, 71 §:n 1 ja 2 momentti, 77 §:n johdantolause, 82 §, 84 §:n 2 momentti, 86 §:n 1 momentti, 92 §:n 5 momentti sekä 93, 93 a, 97 ja 100 a §,

sellaisten kuin niistä ovat 11 § osittain muutettuna 5 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (740/69), 13 § osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1974 annetulla lailla (1025/74), 23 §:n 2 momentti mainitussa 5 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa, 33 §:n 3 momentti 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (615/67), 34 §:n 3 momentti 25 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (611/75), 34 §:n 5 momentti sekä 63 a § ja 71 §:n 1 ja 2 momentti 23 päivänä joulukuuta 1977 annetussa laissa (1002/77), 56 § osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetulla lailla (527/75), 63 § osittain muutettuna mainituilla 25 päivänä heinäkuuta 1975 ja 23 päivänä joulukuuta 1977 annetuilla laeilla, 82, 93 ja 93 a § 28 päivänä toukokuuta 1982 annetussa laissa (399/82), 84 §:n 2 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetussa laissa (374/63), 92 §:n 5 momentti 15 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (800/72) ja 100 a § 25 päivänä helmikuuta 1983 annetussa laissa (223/83), sekä

lisätään lakiin uusi 72 a § seuraavasti:

6 §

Maa jaetaan *veropiireihin*, joihin kuuluu yksi tai useampi kunta. Veropiirit määrää valtioneuvosto kuultuaan asianomaisia kunnanhallituksia ja lääninhallitusta.

Veropiirissä on *verotoimisto*, jonka sijainnin verohallitus määrää kuultuaan lääninhallitusta ja asianomaisia kunnanhallituksia.

Verotoimiston päällikkönä on veropiirin *verojohtaja*. Verojohtajan nimittää viran oltua haettavaksi julistettuna verohallitus, kuultuaan veropiiriin kuuluvien kuntien kunnanhallituksia. Verojohtajan ollessa estyneenä toimii hänen sijaisenaan verotoimiston päällikkönä verohallituksen määräämä henkilö.

7 §

Verolautakunnassa on puheenjohtaja, vähintään yksi varapuheenjohtaja sekä vähintään kaksi muuta jäsentä sen mukaan kuin verohallitus kunnanhallitusta kuultuaan määrää.

11 §

Verohallitus määrää verolautakunnan *valtionasiamiehen* ja hänelle varamiehen. Kunnanhallitus määrää lautakuntaan samoin *kunnanasiamehen* ja hänelle varamiehen. Valtion- ja kunnanasiamehenä voi olla sama henkilö. Verojohtaja sekä verolautakunnan varapuheenjohtaja ja muu jäsen tai heidän varamiehensä alkoon toimiko valtion- tai kunnanasiamehenä.

Milloin lautakunta on jaettu jaostoihin, voidaan siihen määrätä useampia valtion- ja kunnanasiamehiä. Tehtävien jaosta valtionasiamiesten kesken määrää lääninverovirasto sekä kunnanasiameiden kesken kunnanhallitus.

Valtionasiamiehelle antamansa määräyksen voi verohallitus peruuttaa. Kunnanhallitus voi peruuttaa kunnanasiameiden tehtävään antamansa määräyksen.

12 §

Valtion- ja kunnanasiamehella, verohallituksen ja lääninveroviraston asianomaisilla virkamiehillä samoin kuin lautakunnan kutsumalla asiantuntijalla on oikeus olla saapuvilla verolautakunnan kokouksessa ja siellä ottaa osaa keskusteluun. Sivulliset eivät saa olla kokouksessa saapuvilla.

13 §

Verolautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muun jäsenen sekä valtion- ja kunnanasiameiden esteellisyys on sovelletaan hallintomenettelylain (598/82) 10 ja 11 §:n säännöksiä.

23 §

Tutkijalautakunnassa on puheenjohtaja, jona toimii verojohtaja, riittävä määrä varapuheenjohtajia sekä vähintään kuusi muuta jäsentä sen mukaan kuin verohallitus kunnanhallitusta kuultuaan määrää.

33 §

Tulo- ja varallisuusverolain 14 §:n 3 kohdassa tarkoitettun yhteisön tulee siitä huolimatta, että se on omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa, antaa verotusta varten kehoituksetta varojaan ja velkojaan koskevat tässä luvussa tarkoitettut tiedot.

34 §

Veroilmoitus on annettava verotoimistolle siinä veropiirissä, jossa on verovelvollisen kotikunta (*kotikunnan verotoimisto*). Veroilmoitus voidaan jättää myös verovelvollisen oleskelukunnan verotoimistoon toimitettavaksi edelleen verovelvollisen kotikunnan verotoimistolle.

Verovelvollisella, joka oleskelee ulkomailla tai palvelee ulkomaan liikenteessä olevassa suomalaisessa aluksessa, on oikeus antaa veroilmoituksen Suomen ulkomailla olevalle lähetetyn edustajan virastolle tahi sen aluksen päällikölle, jossa hän palvelee. Mainitun viranomaisen tai aluksen päällikön tulee huolehtia siitä, että annettu veroilmoitus viivytyksettä toimitetaan verohallitukselle asianomaiselle verotoimistolle lähetettäväksi.

Jos kiinteistö-, liike- tai ammattitulosta on suoritettava kunnallisveroa muulle kuin kotikunnalle, veroilmoitus on annettava kaksin kappalein kunkin kunnan osalta erikseen. Milloin puolisoilla, joihin sovelletaan tulo- ja varallisuusverolain puolisoita koskevia säännöksiä, on eri kotikunta, vaimon on annettava veroilmoituksensa kaksin kappalein. Vaimon kotikunnan verotoimiston tulee huolehtia siitä, että vaimon veroilmoitus toimitetaan miehen kotikunnan verotoimistolle.

Jäljempänä 63 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa veroilmoitus on annettava sen veropiiriin verotoimistolle, jossa kiinteistö sijaitsee, saman momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa Helsingin verovirastolle ja saman momentin 5 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa Ahvenanmaan verotoimistolle.

56 §

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta,

on verotusta toimitettaessa meneteltävä niin, kuin jos asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa. Jos kauppahinta, muu vastike tai suoritus aika on kauppa- tai muussa sopimuksessa määrätty taikka muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, voidaan verotettava tulo ja omaisuus arvioida.

Jos on ilmeistä, että verotusta toimitettaessa olisi meneteltävä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, on verotusta toimitettaessa huolellisesti tutkittava kaikki ne seikat, jotka voivat vaikuttaa asian arvostelemiseen, sekä annettava verovelvolliselle tilaisuus esittää selvitys havaituista seikoista. Mikäli verovelvollinen ei tällöin esitä selvitystä siitä, että olosuhteelle tai toimenpiteelle annettu oikeudellinen muoto vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta taikka ettei toimenpiteeseen ole ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, verotusta toimitettaessa on meneteltävä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

63 §

Verotuksen toimittaja:

1) valtionveron osalta verovelvollisen kotikunnan verolautakunta tai verotoimisto;

2) kunnallisveron osalta veron saavan kunnan verolautakunta tai verotoimisto;

3) valtionveron osalta silloin, kun rajoitetusti verovelvollisella on ollut kiinteistötuloa Suomessa, veron saavan kunnan verolautakunta tai verotoimisto;

4) valtionveron osalta muussa kuin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa silloin, kun verovelvollisella ei ole Suomessa kotikuntaa, ja kunnallisveron osalta 62 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa Helsingin verolautakunta tai verovirasto, jollei 5 kohdasta muuta johdu; sekä

5) valtion- ja kunnallisveron osalta 4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa silloin, kun verovelvollisella on ollut 62 §:ssä tarkoitettua tuloa Ahvenanmaan maakunnasta, Ahvenanmaan verotoimisto tai sen kunnan verolautakunta, josta suurin osa Ahvenanmaan maakunnasta saadusta tulosta on saatu.

Veronoikaus ja jälkiverotus on sen kunnan verolautakunnan toimitettava, jossa vero olisi ollut määrättävä, jos verotus olisi tapahtunut oikeaan aikaan.

Jos puolisoilla, joihin tulo- ja varallisuusverolain mukaan sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, on eri kotikunta, määrää siitä poiketen, mitä 1 momentissa on säädetty, miehen kotikun-

nan verolautakunta tai vero toimisto myös vaimon valtionveron sekä vaimon henkilökohtaisista tuloista hänen kotikunnalleen tulevien veroäyrien määrän. Vaimon verotuksen toimittaa muulta osin vaimon kotikunnan verolautakunta tai vero toimisto. Miehen kotikunnan vero toimiston on viipymättä ilmoitettava vaimon valtionveron ja edellä tarkoitettujen veroäyrien määrä vaimon kotikunnan vero toimistolle sekä palautettava sinne vaimon vero ilmoituksen toinen kappale.

63 a §

Jos yhtymää ei veroteta erillisenä verovelvollisena, yhtymän kotikunnan verolautakunta tai vero toimisto vahvistaa perusteen, jonka mukaan yhtymän tulo ja varat sekä tappio ja velat jaetaan yhtymän osakkaille, ja ilmoittaa sen niiden vero piirien vero toimistoille, joissa osakkaiden verotus toimitetaan.

71 §

Verotuksen toimittaa verolautakunta tai, sen mukaan kuin 72 a §:ssä säädetään, vero toimisto. Ennen asian käsittelyä verotusaineisto on valmistettava vero toimistossa (*verovalmistelu*).

Vero toimisto laskee kunkin verovelvollisen valtionverotuksessa verotettavan tulon ja varallisuuden, verosta tehtävät vähennykset sekä maksuunpantavan valtionveron samoin kuin kunnallisverotuksessa verotettavan tulon ja siitä pantavien veroäyrien määrän.

72 a §

Vero toimisto käsittelee asiat, jotka koskevat säännönmukaisessa verotuksessa:

1) ilmoitettuihin tietoihin perustuvaa verotusta;

2) laskelma-, arvio- tai harkintaverotusta, jos verovelvollisen tai muun kuin erillisenä verovelvollisena verotettavan yhtymän tuloihin lisättävä ja tämän vaatimista laissa säädetyistä vähennyksistä poistettava määrä sekä muu poikkeaminen vero ilmoituksesta ei yhteensä ylitä asetuksella säädettävää määrää;

3) muutosta, joka ei vaikuta veron määrään;

4) vero ilmoituksen oikaisemista selvän laskutai kirjoitusvirheen johdosta.

Verolautakunta käsittelee kuitenkin myös 1 momentissa tarkoitettua asiaa, jos:

1) se koskee tulon ja sen jakoperusteiden vahvistamista lääninverolautakunnassa tai 64 a §:n mukaisessa menettelyssä;

2) se koskee maatilataloutta tai elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtymän tulon vahvistamista ja sen jakamista yhtymän osakkaille;

3) vero johtaja määrää, että tiettyä asiaryhmää tai verovelvollista koskeva asia on sen merkityksen vuoksi käsiteltävä verolautakunnassa.

77 §

Veroa on määrättävä korotettavaksi (*veronkorotus*):

82 §

Jos verovelvolliselle laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, että asiaa ei ole joltakin osin tutkittu, on, hänen sitä aiheuttamattaan, jäänyt panematta säädetty vero tai osa siitä tai jos verovelvolliselle on mainitusta syystä tai puutteellisesta tai virheellisestä selvityksestä johtuneen taikka muun virheen johdosta pantu liikaa veroa, on verotus oikaistava, jollei asiaa ole veromuistutukseen tai valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu (*veronoikaisu*).

Veronoikaisu verovelvollisen vahingoksi voidaan tehdä viimeistään verotuksen toimittamisvuotta seuraavien kahden vuoden kuluessa. Veronoikaisu verovelvollisen hyväksi voidaan tehdä viimeistään säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavien viiden vuoden kuluessa tai myöhemminkin, jos verovelvollinen on säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavien viiden vuoden kuluessa tehnyt 3 momentissa tarkoitettua kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimus jälkiverotuksesta tai muutoksenhakuviranomaisen uudelleen toimitettavaksi palauttamaa verotusta koskevasta päätöksestä saadaan kuitenkin tehdä tämän määräajan estämättä 60 päivän aikana sen päivän jälkeen, jona verovelvollinen on saanut päätöksestä tiedon. Jos veronoikaisu tehdään verovelvollisen vahingoksi, hänelle on, mikäli mahdollista, ennen oikaisun tekemistä varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Veronoikaisu pannaan vireille verovelvollisen tai muun 91 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhakuun oikeutetun kirjallisesta vaatimuksesta tai viranomaisen aloitteesta. Verolautakunnan on käsiteltävä verovelvollisen tai muun 91 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilön säännönmukaisesta verotuksesta tekemä valitus veronoikaisuna. Jos valituksessa tarkoitettua asiaa tutkiminen ei kuulu 1 momentin nojalla verolautakunnan toimivaltaan tai jos siinä esitetty vaatimus hylätään,

verolautakunnan on siirrettävä asia tältä osin lääninoikeuden käsiteltäväksi. Pelkästään oikeudenkäyntikuluja koskevan vaatimuksen hylkäämisen vuoksi asiaa ei kuitenkaan siirretä lääninoikeuden käsiteltäväksi. Veronoikaisua koskeva asia on, mikäli mahdollista, käsiteltävä loppuun kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimus kirjelmä tai valitus on saapunut verotoimistoon.

84 §

Jos 1 momentissa tarkoitetun muun vuoden verotuksen on toimittanut toinen verolautakunta tai verotoimisto kuin se, joka veronoikaisun tai jälkiverotuksen yhteydessä osoittaa verovelvollisen saamaan veroa takaisin, tehdään tästä aiheutuva muutos maksuunpanoon siinä kunnassa, missä asianomaisen muun vuoden verotus on toimitettu.

86 §

Veronoikaisu, jälkiverotus ja muutoksenhakuviranomaisen uudelleen toimitettavaksi palauttama verotus on toimitettava säännönmukaisesta verotuksesta erillisenä.

92 §

Lääninverolautakunnan toimittamasta verotuksesta, samoin kuin veronoikaisusta, jälkiverotuksesta ja verotuksesta, joka on toimitettu uudelleen käsiteltäväksi palautetussa asiassa, ei saa tehdä veromuistutusta. Veromuistutusta ei myöskään saa tehdä silloin, kun valtionverotuksessa yhteisverotettavien puolisoiden verotus on toimitettu eri kunnissa siitä johtuen, että heillä on eri kotikunta.

93 §

Verovelvollinen tai muu 91 §:n mukaan muutoksenhakuun oikeutettu voi, olipa veromuistutus tehty tai ei, hakea valittamalla muutosta sen läänin lääninoikeudelta, jonka alueella verovelvollisen kotikunta on tai häntä on henkilökohtaisista tuloista verotettu, taikka jos hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa eikä häntä ole täällä verotettu henkilökohtaisista tuloista, Uudenmaan lääninoikeudelta. Jos puolisoilla, joihin tulo- ja varallisuusverolain mukaan sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, on eri kotikunta, haetaan muutosta sen läänin lääninoikeudelta, jonka alu-

eella miehen kotikunta on. Muutosta yhtymän tulon ja varallisuuden vahvistamiseen sekä niiden jakoon haetaan kuitenkin sen läänin lääninoikeudelta, jonka alueella yhtymän kotikunta on, tai, jos yhtymällä ei ole Suomessa kotikuntaa, Uudenmaan lääninoikeudelta. Muutosta on haettava kirjallisesti, ja valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa verotoimistoon. Jos verovelvollista on verotettu useammassa kunnassa, muutosta on oikeus hakea kaikkiin verotuksiin yhdellä muutoksenhakukirjelmällä.

Verovelvollisen tai muun 91 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhakuun oikeutetun valitusai-ka on viisi vuotta ja 91 §:n 2 momentissa mainittujen viranomaisten valitusai-ka kuusi kuukautta sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona säännönmukainen verotus on toimitettu. Veronoikaisu, jälkiverotusta tai muutoksenhakuviranomaisen uudelleen toimitettavaksi palauttamaa verotusta koskevasta verolautakunnan päätöksestä saadaan kuitenkin valittaa tämän määräajan estämättä 60 päivän aikana sen päivän jälkeen, jona muutoksenhakuun oikeutettu on saanut päätöksestä tiedon. Edellä 91 §:n 2 momentissa mainittujen viranomaisten valitusai-ka lasketaan tällöin kuitenkin päätöksen tekemisestä.

Mitä tässä pykälässä on säädetty, on noudatettava myös haettaessa muutosta maksuunpanon oikaisuun tai 89 §:n 2 momentin nojalla annettuun verojohtajan päätökseen.

93 a §

Verotoimiston tulee, sen jälkeen kun 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemä valitus on käsitelty 82 tai 82 a §:ssä tarkoitetulla tavalla, varata 91 §:n 2 momentissa mainitun viranomaisen tekemästä valituksesta verovelvolliselle sekä 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemästä valituksesta valtion- ja kunnanasi miehelle tilaisuus vastineen ja tarvittaessa vastaselityksen antamiseen. Valituskirjelmä vastineineen ja vastaselityksineen sekä verotuksen perusteena olleet asiakirjat on lähetettävä viipymättä lääninoikeudelle. Asiakirjoihin on liitettävä ote verolautakunnan 82 §:ssä tarkoitetun kokouksen pöytäkirjasta tai jäljennös 82 a §:ssä tarkoitetusta verotoimiston päätöksestä sekä ote tutkijalautakunnan pöytäkirjasta, jos asia on tutkijalautakunnassa käsitelty. Maksuunpanoa koskevaan valitukseen on liitettävä ote veroluettelosta. Asiakirjoihin on liitettävä myös verojohtajan lausunto valituksesta.

Jos valitus on tehty lääninverolautakunnan toimittamasta verotuksesta, verotoimiston tulee,

varattuaan 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemästä valituksesta kunnanasiamiehelle tilaisuuden vastineen antamiseen, lähettää viipymättä valituskirjelmä vastineineen ja verotuksen perusteena olleet asiakirjat lääninverovirastolle. Asiakirjoihin on liitettävä ote lääninverolautakunnan pöytäkirjasta. Lääninveroviraston tulee, sen jälkeen kun 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemä valitus on käsitelty 82 §:ssä tarkoitetulla tavalla lääninverolautakunnassa, varata 91 §:n 2 momentissa mainitun viranomaisen tekemästä valituksesta verovelvolliselle ja 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemästä valituksesta verotusasiamiehelle sekä tarvittaessa asianomaisen veropiirin verotoimiston välityksellä kunnanasiamiehelle tilaisuus vastineen ja vastaselityksen antamiseen. Valituskirjelmä asiakirjoihin, joihin on myös liitettävä lääninverolautakunnan puheenjohtajan lausunto, on lähetettävä viipymättä lääninoikeudelle.

97 §

Jos valitusta käsiteltäessä havaitaan, että veroa ei ole määrätty oikeassa verotuspaikassa, on lääninoikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden, jolleivät ne katso voivansa ratkaista asiaa välittömästi, siirrettävä se sille verolautakunnalle tai verotoimistolle, jonka olisi pitänyt toimittaa verotus.

100 a §

Jos verovelvollisen jonkin verovuoden verotusta on jälkiverotuksella, veronoikaisulla, 84 §:ssä tarkoitetulla takaisinosoituksella, uudelleen toimitetulla verotuksella taikka veromuistutukseen tai valitukseen annetulla päätöksellä muutettu toisen verovuoden verotukseen vaikuttavalla tavalla, viimeksi mainitun verovuoden verotusta oikaistaan muutosta vastaavasti. Oikaisu voidaan tehdä, vaikka jälkiverotuksen tai veronoikaisun edellytykset puuttuisivat. Oikaisua tehtäessä noudatetaan muuten soveltuvin osin, mitä 96 e §:ssä on säädetty.

Jos verolautakunta on veronoikaisuna tai muutoksenhakuviranomaisen muutoksenhaun johdosta määrännyt, että kahta tai useampaa verovelvollista on tietystä tulosta tai varallisuudesta verotettava niin kuin sellaista yhtymää, jota ei veroteta erillisenä verovelvollisena, taikka jos tällaisen yhtymän verotettavaa tuloa tai varallisuutta taikka niiden jakoa on verolautakunnan tai muutoksenhakuviranomaisen päätöksen perusteella muutettu, asianomaisen verotoimiston on tehtävä vastaava oikaisu yhtymän osakkaan verotukseen. Jäljennös edellä tarkoitetusta päätöksestä on lähetettävä asianomaiselle verotoimistolle. Muuten noudatetaan soveltuvin osin, mitä 96 e §:ssä on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 ____.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1986

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Pekka Vennamo*

Laki

verotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun verotuslain (482/58), 6, 7 ja 11 §, 12 §:n 4 momentti, 13 §, 23 §:n 2 momentti, 33 §:n 3 momentti, 34 §:n 1—3 ja 5 momentti, 56, 63, 63 a §, 71 §:n 1 ja 2 momentti, 77 §:n johdantolause, 82 §, 84 §:n 2 momentti, 86 §:n 1 momentti, 92 §:n 5 momentti sekä 93, 93 a, 97 ja 100 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 11 § osittain muutettuna 5 päivänä joulukuuta 1969 annetulla lailla (740/69), 13 § osittain muutettuna 31 päivänä joulukuuta 1974 annetulla lailla (1025/74), 23 §:n 2 momentti mainitussa 5 päivänä joulukuuta 1969 annetussa laissa, 33 §:n 3 momentti 29 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (615/67), 34 §:n 3 momentti 25 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (611/75), 34 §:n 5 momentti sekä 63 a § ja 71 §:n 1 ja 2 momentti 23 päivänä joulukuuta 1977 annetussa laissa (1002/77), 56 § osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetulla lailla (527/75), 63 § osittain muutettuna mainituilla 25 päivänä heinäkuuta 1975 ja 23 päivänä joulukuuta 1977 annetuilla laeilla, 82, 93 ja 93 a § 28 päivänä toukokuuta 1982 annetussa laissa (399/82), 84 §:n 2 momentti 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetussa laissa (374/63), 92 §:n 5 momentti 15 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (800/72) ja 100 a § 25 päivänä helmikuuta 1983 annetussa laissa (223/83), sekä

lisätään lakiin uusi 72 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §.

Maa jaetaan *veropiireihin*, joihin kuuluu yksi tai useampia kuntia. Veropiirit määrää valtioneuvosto kuultuaan asianomaisia kunnallishallituksia ja lääninhallituksia.

Veropiirissä on *verotoimisto*, jonka sijainnin valtiovarainministeriö määrää kuultuaan lääninhallitusta ja asianomaisia kunnallishallitusta ja asianomaisia kunnallishallituksia.

Verotoimiston päällikkönä on veropiirin *verojohtaja*. Verojohtajan nimittää viran oltua haettavaksi julistettuna valtiovarainministeriö, kuultuaan veropiiriin kuuluvien kuntien kunnallishallituksia. Verojohtajan ollessa estyneenä toimii hänen sijaisenaan verotoimiston päällikkönä valtiovarainministeriön määräämä henkilö.

7 §

Verolautakunnassa on puheenjohtaja, riittävä määrä varapuheenjohtajia sekä kuusi tai useampia muita jäseniä, sen mukaan kuin valtiovarainministeriö kunnallishallitusta kuultuaan määrää, ottaen huomioon, että lautakunnan jäsenten kokonaisluku on kahdella jaollinen. Ellei kunnallishallitus pidä suurempaa määrää tarpeellisenä, voi verolautakunnassa kuitenkin olla vain puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kaksi tai neljä muuta jäsentä.

Ehdotus

6 §

Maa jaetaan *veropiireihin*, joihin kuuluu yksi tai *useampi kunta*. Veropiirit määrää valtioneuvosto kuultuaan asianomaisia *kunnanhallituksia* ja lääninhallituksia.

Veropiirissä on *verotoimisto*, jonka sijainnin *verohallitus* määrää kuultuaan lääninhallitusta ja asianomaisia *kunnanhallituksia*.

Verotoimiston päällikkönä on veropiirin *verojohtaja*. Verojohtajan nimittää viran oltua haettavaksi julistettuna *verohallitus*, kuultuaan veropiiriin kuuluvien kuntien *kunnanhallituksia*. Verojohtajan ollessa estyneenä toimii hänen sijaisenaan verotoimiston päällikkönä *verohallituksen* määräämä henkilö.

7 §

Verolautakunnassa on puheenjohtaja, *vähintään yksi varapuheenjohtaja sekä vähintään kaksi muuta jäsentä sen mukaan kuin verohallitus kunnanhallitusta kuultuaan määrää*.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §.

Verohallitus määrää verolautakuntaan *valtionasiamiehen* ja hänelle varamiehen. Kunnallishallitus määrää lautakuntaan samoin *kunnanasiamehen* ja hänelle varamiehen. Valtion- ja kunnanasiamehenä voi olla sama henkilö. Verojohtaja sekä verolautakunnan varapuheenjohtaja ja muu jäsen tai heidän varamiehensä alkoon toimiko valtion- ja kunnanasiamehenä.

Milloin lautakunta on jaettu jaostoihin, voidaan siihen määrätä useampia valtion- ja kunnanasiamehiä. Tehtävien jaosta valtionasiamiesten kesken määrää verotarkastaja sekä kunnanasiameisten kesken kunnallishallitus.

Valtionasiamiehelle antamansa määräyksen voi verohallitus peruuttaa. *Niin ikään* kunnallishallitus voi peruuttaa kunnanasiamehen tehtävään antamansa määräyksen.

11 §

Verohallitus määrää verolautakunnan *valtionasiamiehen* ja hänelle varamiehen. *Kunnanhallitus* määrää lautakuntaan samoin *kunnanasiamehen* ja hänelle varamiehen. Valtion- ja kunnanasiamehenä voi olla sama henkilö. Verojohtaja sekä verolautakunnan varapuheenjohtaja ja muu jäsen tai heidän varamiehensä alkoon toimiko valtion- tai kunnanasiamehenä.

Milloin lautakunta on jaettu jaostoihin, voidaan siihen määrätä useampia valtion- ja kunnanasiamehiä. Tehtävien jaosta valtionasiamiesten kesken määrää *lääninverovirasto* sekä kunnanasiameisten kesken *kunnanhallitus*.

Valtionasiamiehelle antamansa määräyksen voi verohallitus peruuttaa. *Kunnanhallitus* voi peruuttaa kunnanasiamehen tehtävään antamansa määräyksen.

12 §

Valtion- ja kunnanasiamehella, niin myös verotarkastajalla samoin kuin lautakunnan kutsumalla asiantuntijalla on oikeus olla saapuvilla verolautakunnan kokouksessa ja siellä ottaa osaa keskusteluun. Sivullisten alkoon sallittako olla kokouksessa saapuvilla.

Valtion- ja kunnanasiamehella, *verohallituksen ja lääninveroviraston asianomaisilla virkamiehillä* samoin kuin lautakunnan kutsumalla asiantuntijalla on oikeus olla saapuvilla verolautakunnan kokouksessa ja siellä ottaa osaa keskusteluun. *Sivulliset eivät saa* olla kokouksessa saapuvilla.

13 §.

Verolautakunnan puheenjohtajan ja puheenjohtajana toimivan varapuheenjohtajan sekä valtion- ja kunnanasiamehen esteellisyydestä olkoon soveltuvilta kohdilta voimassa, mitä tuomarin jäävistä on säädetty.

Lautakunnan jäsen alkoon olko saapuvilla käsiteltäessä asiaa, joka koskee häntä itseään, hänen puolisoaan, lastaan, vanhempiaan tai puolisonsa vanhempia, sisarusiaan tai näiden puolisoita tai lapsia taikka sellaista yhteisöä, yhtymää, laitosta, säätiötä tai kuolinpesää, jonka hallitukseen tai hallintoon hän kuuluu tai josta hänellä on tuntuvaa etua.

13 §

Verolautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muun jäsenen sekä valtion- ja kunnanasiamehen *esteellisyyteen sovelletaan hallintomenettelylain (598/82) 10 ja 11 §:n säännöksiä.*

23 §

Tutkijalautakunnassa on puheenjohtaja, jona toimii verojohtaja, riittävä määrä varapuheenjohtajia sekä kuusi tai useampia muita jäseniä sen mukaan kuin verohallitus, kunnallishallitusta kuultuaan määrää.

Tutkijalautakunnassa on puheenjohtaja, jona toimii verojohtaja, riittävä määrä varapuheenjohtajia sekä *vähintään* kuusi *muuta jäsentä*, sen mukaan kuin verohallitus *kunnanhallitusta* kuultuaan määrää.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

Tulo- ja omaisuusverolain 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun yhteisön tulee siitä huolimatta, että se on omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa, antaa verotusta varten kehoituksetta varojaan ja velkojaan koskevat tässä luvussa tarkoitettut tiedot.

Tulo- ja varallisuusverolain 14 §:n 3 kohdassa tarkoitetun yhteisön tulee siitä huolimatta, että se on omaisuuden perusteella suoritettavasta verosta vapaa, antaa verotusta varten kehoituksetta varojaan ja velkojaan koskevat tässä luvussa tarkoitettut tiedot.

34 §.

Veroilmoitus on annettava verovelvollisen kotikunnan verolautakunnalle. Veroilmoitus voidaan myös jättää verovelvollisen oleskelukunnan veroistamiseen toimitettavaksi edelleen virkateitse verovelvollisen ilmoittamalle verolautakunnalle.

Verovelvollisella, joka oleskelee ulkomailla tai palvelee ulkomaan liikenteessä olevassa suomalaisessa aluksessa, on oikeus antaa veroilmoituksensa Suomen ulkomailla olevalle lähetetyn edustajan virastolle tahi sen aluksen päällikölle, jossa hän palvelee. Mainitun viranomaisen tai aluksen päällikön tulee huolehtia siitä, että annettu veroilmoitus viivytystä toimitetaan valtiovarainministeriölle asianomaiselle verolautakunnalle lähetettäväksi.

Milloin kiinteistö-, liike- tai ammattitulosta on kunnallisveroa suoritettava muulle kuin kotikunnalle, veroilmoitus on annettava kaksin kappalein kunkin kunnan osalta erikseen. Milloin puolisoilla, joihin sovelletaan tulo- ja varallisuusverolain puolisoita koskevia säännöksiä, on eri kotikunta, vaimon on annettava veroilmoituksensa kaksin kappalein. Vaimon kotikunnan verolautakunnan tulee huolehtia siitä, että vaimon veroilmoitus toimitetaan miehen kotikunnan verolautakunnalle.

Jäljempänä 63 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa on veroilmoitus annettava kiinteistön sijaintikunnan verolautakunnalle, saman momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa Helsingin verolautakunnalle ja saman momentin 5 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa asianomaiselle Ahvenanmaan maakunnan verolautakunnalle.

56 §.

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei

34 §

Veroilmoitus on annettava *verotoimistolle* siinä *veropiirissä, jossa on verovelvollisen kotikunta (kotikunnan verotoimisto)*. Veroilmoitus voidaan jättää myös verovelvollisen oleskelukunnan veroistamiseen toimitettavaksi edelleen *verovelvollisen kotikunnan verotoimistolle*.

Verovelvollisella, joka oleskelee ulkomailla tai palvelee ulkomaan liikenteessä olevassa suomalaisessa aluksessa, on oikeus antaa veroilmoituksensa Suomen ulkomailla olevalle lähetetyn edustajan virastolle tahi sen aluksen päällikölle, jossa hän palvelee. Mainitun viranomaisen tai aluksen päällikön tulee huolehtia siitä, että annettu veroilmoitus viivytystä toimitetaan *verohallitukselle* asianomaiselle *verotoimistolle* lähetettäväksi.

Jos kiinteistö-, liike- tai ammattitulosta on suoritettava kunnallisveroa muulle kuin kotikunnalle, veroilmoitus on annettava kaksin kappalein kunkin kunnan osalta erikseen. Milloin puolisoilla, joihin sovelletaan tulo- ja varallisuusverolain puolisoita koskevia säännöksiä, on eri kotikunta, vaimon on annettava veroilmoituksensa kaksin kappalein. Vaimon kotikunnan *verotoimiston* tulee huolehtia siitä, että vaimon veroilmoitus toimitetaan miehen kotikunnan *verotoimistolle*.

Jäljempänä 63 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa veroilmoitus on annettava *sen veropiirin verotoimistolle, jossa kiinteistö sijaitsee*, saman momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa Helsingin *verovirastolle* ja saman momentin 5 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa Ahvenanmaan *verotoimistolle*.

56 §

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei

Voimassa oleva laki

vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, on verotusta toimitettaessa meneteltävä niin, kuin jos asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa. Milloin kauppahinta, muu vastike tai suoritus-aika kauppa- tai muussa sopimuksessa on määrätty taikka muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, on verolautakunnalla oikeus arvioida verotettava tulo ja omaisuus.

Jos on ilmeistä, että verotusta toimitettaessa olisi meneteltävä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, on verolautakunnan huolellisesti tutkittava kaikki ne seikat, jotka voivat olla johtona asian arvostelemiseen, sekä annettava verovelvolliselle tilaisuus esittää selvitys havaituista seikoista. Mikäli verovelvollinen ei tällöin esitä selvitystä siitä, että olosuhteelle tai toimenpiteelle annettu oikeudellinen muoto vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta tahi ettei toimenpiteeseen ole ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, on *verolautakunnan* verotusta toimittaessaan meneteltävä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

63 §.

Verotuksen toimittaa:

1) Valtionveron osalta verovelvollisen kotikunnan verolautakunta;

2) kunnallisveron osalta sen kunnan verolautakunta, jolle vero tulee;

3) valtionveron osalta silloin, kun rajoitetusti verovelvollisella on ollut kiinteistötuloa Suomessa, sen kunnan verolautakunta, jolle kunnallisvero tästä tulosta tulee;

4) valtionveron osalta muussa kuin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa silloin, kun verovelvollisella ei ole valtakunnassa kotikuntaa, ja kunnallisveron osalta 62 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa Helsingin *kaupungin* verolautakunta, jollei 5 kohdasta muuta johdu; sekä

5) valtion- ja kunnallisveron osalta 4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa silloin, kun verovelvollisella on ollut 62 §:ssä tarkoitettua tuloa Ahvenanmaan maakunnasta, Ahvenanmaan maakunnan sen kunnan verolautakunta, mistä suurin osa Ahvenanmaan maakunnasta saadusta tulosta on saatu.

Veronoikaisu ja jälkiverotus on sen kunnan verolautakunnan toimitettava, jossa vero olisi ollut määrättävä, jos verotus olisi oikeaan aikaan tapahtunut.

Ehdotus

vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, on verotusta toimitettaessa meneteltävä niin, kuin jos asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa. Jos kauppahinta, muu vastike tai suoritus-aika kauppa- tai muussa sopimuksessa määrätty taikka muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, *voidaan* verotettava tulo ja omaisuus arvioida.

Jos on ilmeistä, että verotusta toimitettaessa olisi meneteltävä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, on *verotusta toimitettaessa* huolellisesti tutkittava kaikki ne seikat, jotka voivat *vaikuttaa* asian arvostelemiseen, sekä annettava verovelvolliselle tilaisuus esittää selvitys havaituista seikoista. Mikäli verovelvollinen ei tällöin esitä selvitystä siitä, että olosuhteelle tai toimenpiteelle annettu oikeudellinen muoto vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta *taikka* ettei toimenpiteeseen ole ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, verotusta *toimitettaessa on* meneteltävä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

63 §

Verotuksen toimittaa:

1) valtionveron osalta verovelvollisen kotikunnan verolautakunta *tai verotoimisto*;

2) kunnallisveron osalta *veron saavan* kunnan verolautakunta *tai verotoimisto*;

3) valtionveron osalta silloin, kun rajoitetusti verovelvollisella on ollut kiinteistötuloa Suomessa, *veron saavan* kunnan verolautakunta *tai verotoimisto*;

4) valtionveron osalta muussa kuin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa silloin, kun verovelvollisella ei ole *Suomessa* kotikuntaa, ja kunnallisveron osalta 62 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa Helsingin verolautakunta *tai verovirasto*, jollei 5 kohdasta muuta johdu; sekä

5) valtion- ja kunnallisveron osalta 4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa silloin, kun verovelvollisella on ollut 62 §:ssä tarkoitettua tuloa Ahvenanmaan maakunnasta, Ahvenanmaan *verotoimisto tai* sen kunnan verolautakunta, *josta* suurin osa Ahvenanmaan maakunnasta saadusta tulosta on saatu.

Veronoikaisu ja jälkiverotus on sen kunnan verolautakunnan toimitettava, jossa vero olisi ollut määrättävä, jos verotus olisi tapahtunut oikeaan aikaan.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Milloin puolisoilla, joihin tulo- ja varallisuusverolain mukaan sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, on eri kotikunta, määrää siitä poiketen, mitä 1 momentissa on säädetty, miehen kotikunnan verolautakunta myös vaimon valtionveron sekä vaimon henkilökohtaisista tuloista hänen kotikunnalleen tulevien veroäyrien määrän. Vaimon verotuksen toimittaminen kuuluu muulta osin vaimon kotikunnan verolautakunnalle, jolle miehen kotikunnan verolautakunnan on viipymättä ilmoitettava vaimon valtionveron ja edellä tarkoitettujen veroäyrien määrä sekä palautettava vaimon veroilmoituksen toinen kappale.

63 a §.

Sellaisen yhtymän, jota ei veroteta erillisenä verovelvollisena, kotikunnan verolautakunta vahvistaa perusteen, jonka mukaan yhtymän tulo ja varat sekä tappio ja velat jaetaan yhtymän osakkaille ja ilmoittaa siitä niille verolautakunnille, jotka toimittavat osakkaiden verotuksen.

71 §.

Ennen asian käsittelyä verolautakunnassa verotusaineisto on valmisteltava verotoimistossa (verovalmistelu).

Verolautakunta vahvistaa perusteet, joiden mukaan verotoimisto laskee kunkin verovelvollisen valtionverotuksessa verotettavan tulon ja varallisuuden, verosta tehtävät vähennykset sekä maksuunpantavan valtionveron samoin kuin kunnallisverotuksessa verotettavan tulon ja siitä pantavien veroäyrien määrän.

Jos puolisoilla, joihin tulo- ja varallisuusverolain mukaan sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, on eri kotikunta, määrää siitä poiketen, mitä 1 momentissa on säädetty, miehen kotikunnan verolautakunta tai verotoimisto myös vaimon valtionveron sekä vaimon henkilökohtaisista tuloista hänen kotikunnalleen tulevien veroäyrien määrän. Vaimon verotuksen toimittaa muulta osin vaimon kotikunnan verolautakunta tai verotoimisto. Miehen kotikunnan verotoimiston on viipymättä ilmoitettava vaimon valtionveron ja edellä tarkoitettujen veroäyrien määrä vaimon kotikunnan verotoimistolle sekä palautettava sinne vaimon veroilmoituksen toinen kappale.

63 a §

Jos yhtymää ei veroteta erillisenä verovelvollisena, yhtymän kotikunnan verolautakunta tai verotoimisto vahvistaa perusteen, jonka mukaan yhtymän tulo ja varat sekä tappio ja velat jaetaan yhtymän osakkaille, ja ilmoittaa sen niiden veropiirien verotoimistoille, joissa osakkaiden verotus toimitetaan.

71 §

Verotuksen toimittaa verolautakunta tai, sen mukaan kuin 72 a §:ssä säädetään, verotoimisto. Ennen asian käsittelyä verotusaineisto on valmisteltava verotoimistossa (verovalmistelu).

Verotoimisto laskee kunkin verovelvollisen valtionverotuksessa verotettavan tulon ja varallisuuden, verosta tehtävät vähennykset sekä maksuunpantavan valtionveron samoin kuin kunnallisverotuksessa verotettavan tulon ja siitä pantavien veroäyrien määrän.

72 a §

Verotoimisto käsittelee asiat, jotka koskevat säännönmukaisessa verotuksessa:

1) ilmoitettuihin tietoihin perustuvaa verotusta;

2) laskelma-, arvio- tai harkintaverotusta, jos verovelvollisen tai muun kuin erillisenä verovelvollisena verotettavan yhtymän tuloihin lisättävä ja tämän vaatimista laissa säädettyistä vähennyksistä poistettava määrä sekä muu poikkeaminen veroilmoituksesta ei yhteensä ylitä asetuksella säädettyä määrää;

3) muutosta, joka ei vaikuta veron määrään;

Voimassa olava laki

Ehdotus

4) veroilmoituksen oikaisemista selvän lasku- tai kirjoitusvirheen johdosta.

Verolautakunta käsittelee kuitenkin myös 1 momentissa tarkoitetun asian, jos:

1) se koskee tulon ja sen jakoperusteiden vahvistamista lääninverolautakunnassa tai 64 a §:n mukaisessa menettelyssä;

2) se koskee maatilataloutta tai elinkeinotoimintaa harjoittavan yhtymän tulon vahvistamista ja sen jakamista yhtymän osakkaille;

3) verojohtaja määrää, että tiettyä asiaryhmää tai verovelvollista koskeva asia on sen merkityksen vuoksi käsiteltävä verolautakunnassa.

77 §.

Verolautakunnan on määrättävä veroa korotettavaksi (*veronkorotus*):

77 §

Veroa on määrättävä korotettavaksi (*veronkorotus*):

82 §

Jos verovelvolliselle laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi tahi sen johdosta, että verolautakunta ei ole asiaa joltakin osalta tutkinut, on, hänen sitä aiheuttamattaan, jäänyt panematta säädetty vero tai osa siitä, tai jos verovelvolliselle on mainitusta syystä tai puutteellisesta tai virheellisestä selvityksestä johtuneen taikka muun virheen johdosta pantu liikaa veroa, on verotus oikaistava, jollei asiaa ole veromuistutukseen tai valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu (*veronoikaisu*).

Veronoikaisu verovelvollisen vahingoksi voidaan tehdä viimeistään verotuksen toimittamisvuotta seuraavien kahden vuoden kuluessa. Veronoikaisu verovelvollisen hyväksi voidaan tehdä viimeistään säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavien viiden vuoden kuluessa tai myöhemminkin, jos verovelvollinen on säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavien viiden vuoden kuluessa tehnyt 3 momentissa tarkoitetun kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimus jälkiverotuksesta tai muutoksenhakuviranomaisen uudelleen verolautakunnan toimitettavaksi palauttamaa verotusta koskevasta päätöksestä saadaan kuitenkin tehdä tämän määräajan estämättä 60 päivän aikana sen päivän jälkeen, jona verovelvollinen on saanut päätöksestä tiedon. Jos veronoikaisu tehdään verovelvollisen vahingoksi, hänelle on, mikäli mahdollista, ennen oikaisun tekemistä varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

82 §

Jos verovelvolliselle laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi *taikka* sen johdosta, että asiaa ei ole joltakin osin *tutkittu*, on, hänen sitä aiheuttamattaan, jäänyt panematta säädetty vero tai osa siitä tai jos verovelvolliselle on mainitusta syystä tai puutteellisesta tai virheellisestä selvityksestä johtuneen taikka muun virheen johdosta pantu liikaa veroa, on verotus oikaistava, jollei asiaa ole veromuistutukseen tai valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu (*veronoikaisu*).

Veronoikaisu verovelvollisen vahingoksi voidaan tehdä viimeistään verotuksen toimittamisvuotta seuraavien kahden vuoden kuluessa. Veronoikaisu verovelvollisen hyväksi voidaan tehdä viimeistään säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavien viiden vuoden kuluessa tai myöhemminkin, jos verovelvollinen on säännönmukaisen verotuksen toimittamisvuotta seuraavien viiden vuoden kuluessa tehnyt 3 momentissa tarkoitetun kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimus jälkiverotuksesta tai muutoksenhakuviranomaisen uudelleen toimitettavaksi palauttamaa verotusta koskevasta päätöksestä saadaan kuitenkin tehdä tämän määräajan estämättä 60 päivän aikana sen päivän jälkeen, jona verovelvollinen on saanut päätöksestä tiedon. Jos veronoikaisu tehdään verovelvollisen vahingoksi, hänelle on, mikäli mahdollista, ennen oikaisun tekemistä varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Voimassa oleva laki

Veronoikaisu pannaan vireille verovelvollisen tai muun 91 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhakuun oikeutetun kirjallisesta vaatimuksesta tahi viranomaisen aloitteesta. Verolautakunnan on käsiteltävä verovelvollisen tai muun 91 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön säännönmukaisesta verotuksesta tekemä valitus veronoikaisuna. Jos valituksessa tarkoitetun asian tutkiminen ei kuulu 1 momentin nojalla verolautakunnan toimivaltaan tai jos siinä esitetty vaatimus hylätään, verolautakunnan on siirrettävä asia tältä osin lääninoikeuden käsiteltäväksi. Veronoikaisua koskeva asia on, mikäli mahdollista, käsiteltävä loppuun kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuskirjelmä tai valitus on saapunut verotoimistoon.

Ehdotus

Veronoikaisu pannaan vireille verovelvollisen tai muun 91 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhakuun oikeutetun kirjallisesta vaatimuksesta tahi viranomaisen aloitteesta. Verolautakunnan on käsiteltävä verovelvollisen tai muun 91 §:n 1 momentissa tarkoitetun henkilön säännönmukaisesta verotuksesta tekemä valitus veronoikaisuna. Jos valituksessa tarkoitetun asian tutkiminen ei kuulu 1 momentin nojalla verolautakunnan toimivaltaan tai jos siinä esitetty vaatimus hylätään, verolautakunnan on siirrettävä asia tältä osin lääninoikeuden käsiteltäväksi. *Pelkästään oikeudenkäyntikuluja koskevan vaatimuksen hylkäämisen vuoksi asiaa ei kuitenkaan siirretä lääninoikeuden käsiteltäväksi.* Veronoikaisua koskeva asia on, mikäli mahdollista, käsiteltävä loppuun kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuskirjelmä tai valitus on saapunut verotoimistoon.

84 §

Milloin 1 momentissa tarkoitetun muun vuoden verotuksen on toimitannut toinen verolautakunta kuin se, joka veronoikaisun tai jälkiverotuksen yhteydessä osoittaa verovelvollisen saamaan veroa takaisin, tehdään tästä aiheutuva muutos maksuunpanoon siinä kunnassa, missä asianomaisen muun vuoden verotus on toimitettu.

Jos 1 momentissa tarkoitetun muun vuoden verotuksen on toimitannut toinen verolautakunta tai verotoimisto kuin se, joka veronoikaisun tai jälkiverotuksen yhteydessä osoittaa verovelvollisen saamaan veroa takaisin, tehdään tästä aiheutuva muutos maksuunpanoon siinä kunnassa, missä asianomaisen muun vuoden verotus on toimitettu.

86 §

Veronoikaisu, jälkiverotus ja muutoksenhakuviranomaisen uudelleen *verolautakunnan* toimitettavaksi palauttama verotus toimitettakoon säännönmukaisesta verotuksesta erillisenä.

86 §

Veronoikaisu, jälkiverotus ja muutoksenhakuviranomaisen uudelleen toimitettavaksi palauttama verotus on toimitettava säännönmukaisesta verotuksesta erillisenä.

92 §

Lääninverolautakunnan toimittamasta verotuksesta, samoin kuin veronoikaisusta, jälkiverotuksesta ja verotuksesta, joka on toimitettu *verolautakunnan* uudelleen käsiteltäväksi palautetussa asiassa, ei saa tehdä veromuistutusta. Veromuistutusta ei myöskään saa tehdä silloin, kun valtionverotuksessa yhteisverotettavien puolisoiden verotus on toimitettu eri kunnissa siitä johtuen, että heillä on eri kotikunta.

Lääninverolautakunnan toimittamasta verotuksesta, samoin kuin veronoikaisusta, jälkiverotuksesta ja verotuksesta, joka on toimitettu uudelleen käsiteltäväksi palautetussa asiassa, ei saa tehdä veromuistutusta. Veromuistutusta ei myöskään saa tehdä silloin, kun valtionverotuksessa yhteisverotettavien puolisoiden verotus on toimitettu eri kunnissa siitä johtuen, että heillä on eri kotikunta.

Voimassa oleva laki

93 §

Verovelvollinen tai muu 91 §:n mukaan muutoksenhakuun oikeutettu voi, olipa veromuistutus tehty tai ei, hakea muutosta valittamalla sen läänin lääninoikeudelta, jonka alueella verovelvollisen kotikunta on tai häntä on henkilökohtaisista tuloista verotettu, taikka jos hänellä ei ole valtakunnassa kotikuntaa eikä häntä ole täällä verotettu henkilökohtaisista tuloista, Uudenmaan lääninoikeudelta. Jos puolisoilla, joihin tulo- ja varallisuusverolain mukaan sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, on eri kotikunta, haetaan muutosta sen läänin lääninoikeudelta, jonka alueella miehen kotikunta on. Muutosta yhtymän tulon ja varallisuuden vahvistamiseen sekä niiden jakoon haetaan kuitenkin sen läänin lääninoikeudelta, jonka alueella yhtymän kotikunta on, tai, jos yhtymällä ei ole valtakunnassa kotikuntaa, Uudenmaan lääninoikeudelta. Muutoksenhaku on tehtävä kirjallisesti, ja valituskirja on toimitettava valitusajan kuluessa verotoimistoon. Jos verovelvollista on verotettu useammassa kunnassa, muutosta on oikeus hakea kaikkiin verotuksiin yhdellä muutoksenhakukirjalla.

Verovelvollisen tai muun 91 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhakuun oikeutetun valitusajaksi on siltä osin kuin muutosta on haettu veromuistutuksella tutkijalautakunnalta 60 päivää sen päivän jälkeen, jona tutkijalautakunnan ilmoitus valitusajan alkamisesta on julkipantu siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan, ja muulta osin viisi vuotta sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona säännönmukainen verotus on toimitettu. Veronokaisua, maksuunpanon oikaisua, jälkiverotusta tai muutoksenhakuviranomaisen uudelleen verolautakunnan toimitettavaksi palauttamaa verotusta koskevasta päätöksestä saadaan kuitenkin valittaa tämän määräajan estämättä 60 päivän aikana sen päivän jälkeen, jona verovelvollinen on saanut päätöksestä tiedon. Edellä 91 §:n 2 momentissa mainittujen viranomaisten valitusajaksi on säännönmukaisesta verotuksesta 60 päivää sen päivän jälkeen, jona tutkijalautakunnan ilmoitus valitusajan alkamisesta on edellä mainitulla tavalla julkipantu, ja muissa asioissa 60 päivää päätöksen tekemisestä. Verotusasiamiehen ja lääninveroviraston valitusajaksi määräytyy verovelvollisen kotikunnan mukaan sekä valtion- ja kunnanasiamiehen valitusajaksi sen kunnan mukaan, jossa olevassa verolautakunnassa asiamies toimii. Kunnanhallituksen valitusajaksi määräytyy asianomaisen

Ehdotus

93 §

Verovelvollinen tai muu 91 §:n mukaan muutoksenhakuun oikeutettu voi, olipa veromuistutus tehty tai ei, hakea valittamalla muutosta sen läänin lääninoikeudelta, jonka alueella verovelvollisen kotikunta on tai häntä on henkilökohtaisista tuloista verotettu, taikka jos hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa eikä häntä ole täällä verotettu henkilökohtaisista tuloista, Uudenmaan lääninoikeudelta. Jos puolisoilla, joihin tulo- ja varallisuusverolain mukaan sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, on eri kotikunta, haetaan muutosta sen läänin lääninoikeudelta, jonka alueella miehen kotikunta on. Muutosta yhtymän tulon ja varallisuuden vahvistamiseen sekä niiden jakoon haetaan kuitenkin sen läänin lääninoikeudelta, jonka alueella yhtymän kotikunta on, tai, jos yhtymällä ei ole Suomessa kotikuntaa, Uudenmaan lääninoikeudelta. Muutosta on haettava kirjallisesti, ja valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa verotoimistoon. Jos verovelvollista on verotettu useammassa kunnassa, muutosta on oikeus hakea kaikkiin verotuksiin yhdellä muutoksenhakukirjelmällä.

Verovelvollisen tai muun 91 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhakuun oikeutetun valitusajaksi on viisi vuotta ja 91 §:n 2 momentissa mainittujen viranomaisten valitusajaksi kuusi kuukautta sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona säännönmukainen verotus on toimitettu. Veronokaisua, jälkiverotusta tai muutoksenhakuviranomaisen uudelleen toimitettavaksi palauttamaa verotusta koskevasta verolautakunnan päätöksestä saadaan kuitenkin valittaa tämän määräajan estämättä 60 päivän aikana sen päivän jälkeen, jona muutoksenhakuun oikeutettu on saanut päätöksestä tiedon. Edellä 91 §:n 2 momentissa mainittujen viranomaisten valitusajaksi lasketaan tällöin kuitenkin päätöksen tekemisestä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kunnan mukaan sekä seurakunnan ja kansaneläkelaitoksen valitusaika sen kunnan mukaan, jossa kirkollisvero ja kansaneläkevakuutusmaksu on maksuunpanttu.

Mitä tässä pykälässä on säädetty, on noudatettava haettaessa muutosta 89 §:n 2 momentin nojalla annettuun verojohtajan päätökseen.

93 a §

Verotoimiston tulee, sen jälkeen kun 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemä valitus on käsitelty 82 tai 82 a §:ssä tarkoitetulla tavalla, varata 91 §:n 2 momentissa mainitun viranomaisen tekemästä valituksesta verovelvolliselle sekä 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemästä valituksesta valtion- ja kunnanasiamiehelle tilaisuus vastineen ja tarvittaessa vastaselityksen antamiseen. Valituskirja vastineineen ja vastaselityksineen sekä verotuksen perusteena olleet asiakirjat on lähetettävä viipymättä lääninoikeudelle. Asiakirjoihin on liitettävä ote verolautakunnan 82 §:ssä tarkoitetun kokouksen pöytäkirjasta tai jäljennös 82 a §:ssä tarkoitetusta verotoimiston päätöksestä sekä ote tutkijalautakunnan pöytäkirjasta, jos asia on tutkijalautakunnassa käsitelty. Maksuunpanoa koskevaan valitukseen on liitettävä ote veroluettelosta. Asiakirjoihin on liitettävä myös verojohtajan lausunto valituksesta ja selvitys valitusajan alkamisesta.

Jos valitus on tehty lääninverolautakunnan toimittamasta verotuksesta, verotoimiston tulee, varattuaan 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemästä valituksesta kunnanasiamiehelle tilaisuuden vastineen antamiseen, lähettää viipymättä valituskirja vastineineen ja verotuksen perusteena olleet asiakirjat lääninverovirastolle. Asiakirjoihin on liitettävä ote lääninverolautakunnan pöytäkirjasta ja selvitys valitusajan alkamisesta. Lääninveroviraston tulee, sen jälkeen kun 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemä valitus on käsitelty 82 §:ssä tarkoitetulla tavalla lääninverolautakunnassa, varata 91 §:n 2 momentissa mainitun viranomaisen tekemästä valituksesta verovelvolliselle ja 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemästä valituksesta verotusasiamehelle sekä tarvittaessa asianomaisen veropiirin verotoimiston välityksellä kunnanasiamiehelle tilaisuus vastineen ja vastaselityksen antamiseen. Valituskirja asiakirjoineen, joihin on myös liitettävä lääninverolautakunnan puheenjohtajan lausunto, on lähetettävä viipymättä lääninoikeudelle.

Mitä tässä pykälässä on säädetty, on noudatettava myös haettaessa muutosta maksuunpanon oikaisuun tai 89 §:n 2 momentin nojalla annettuun verojohtajan päätökseen.

93 a §

Verotoimiston tulee, sen jälkeen kun 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemä valitus on käsitelty 82 tai 82 a §:ssä tarkoitetulla tavalla, varata 91 §:n 2 momentissa mainitun viranomaisen tekemästä valituksesta verovelvolliselle sekä 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemästä valituksesta valtion- ja kunnanasiamiehelle tilaisuus vastineen ja tarvittaessa vastaselityksen antamiseen. *Valituskirjelmä* vastineineen ja vastaselityksineen sekä verotuksen perusteena olleet asiakirjat on lähetettävä viipymättä lääninoikeudelle. Asiakirjoihin on liitettävä ote verolautakunnan 82 §:ssä tarkoitetun kokouksen pöytäkirjasta tai jäljennös 82 a §:ssä tarkoitetusta verotoimiston päätöksestä sekä ote tutkijalautakunnan pöytäkirjasta, jos asia on tutkijalautakunnassa käsitelty. Maksuunpanoa koskevaan valitukseen on liitettävä ote veroluettelosta. Asiakirjoihin on liitettävä myös verojohtajan lausunto valituksesta.

Jos valitus on tehty lääninverolautakunnan toimittamasta verotuksesta, verotoimiston tulee, varattuaan 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemästä valituksesta kunnanasiamiehelle tilaisuuden vastineen antamiseen, lähettää viipymättä *valituskirjelmä* vastineineen ja verotuksen perusteena olleet asiakirjat lääninverovirastolle. Asiakirjoihin on liitettävä ote lääninverolautakunnan pöytäkirjasta. Lääninveroviraston tulee, sen jälkeen kun 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemä valitus on käsitelty 82 §:ssä tarkoitetulla tavalla lääninverolautakunnassa, varata 91 §:n 2 momentissa mainitun viranomaisen tekemästä valituksesta verovelvolliselle ja 91 §:n 1 momentissa mainitun henkilön tekemästä valituksesta verotusasiamehelle sekä tarvittaessa asianomaisen veropiirin verotoimiston välityksellä kunnanasiamiehelle tilaisuus vastineen ja vastaselityksen antamiseen. *Valituskirjelmä* asiakirjoineen, joihin on myös liitettävä lääninverolautakunnan puheenjohtajan lausunto, on lähetettävä viipymättä lääninoikeudelle.

Voimassa oleva laki

97 §.

Milloin valitusta käsiteltäessä havaitaan, että veroa ei ole määrätty oikeassa verotuspaikassa, on lääninoikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden, elleivät ne katso voivansa asiaa välittömästi ratkaista, siirrettävä se sille verolautakunnalle, jonka olisi pitänyt toimittaa verotus.

100 a §

Jos verolautakunta on veronoikaisuna tai muutoksenhakuviranomainen muutoksenhaun johdosta määrännyt, että kahta tai useampaa verovelvollista on tietystä tulosta tai varallisuudesta verotettava niin kuin sellaista yhtymää, jota ei veroteta erillisenä verovelvollisena, taikka jos tällaisen yhtymän verotettavaa tuloa tai varallisuutta taikka niiden jakoa on verolautakunnan tai muutoksenhakuviranomaisen päätöksen perusteella muutettu, asianomaisen verotoimiston on tehtävä vastaava oikaisu yhtymän osakkaan verotukseen. Jäljennös edellä tarkoitettusta päätöksestä on lähetettävä asianomaiselle verotoimistolle. Muuten noudatetaan soveltuvin osin, mitä 96 e §:ssä on säädetty.

Ehdotus

97 §

Jos valitusta käsiteltäessä havaitaan, että veroa ei ole määrätty oikeassa verotuspaikassa, on lääninoikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden, *jolleivät* ne katso voivansa ratkaista asiaa välittömästi, siirrettävä se sille verolautakunnalle *tai verotoimistolle*, jonka olisi pitänyt toimittaa verotus.

100 a §

Jos verovelvollisen jonkin verovuoden verotusta on jälkiverotuksella, veronoikaisulla, 84 §:ssä tarkoitettulla takaisinsoituksella, uudelleen toimitetulla verotuksella taikka veromuistutukseen tai valitukseen annetulla päätöksellä muutettu toisen verovuoden verotukseen vaikuttavalla tavalla, viimeksi mainitun verovuoden verotusta oikaistaan muutosta vastaavasti. Oikaisu voidaan tehdä, vaikka jälkiverotuksen tai veronoikaisun edellytykset puuttuisivat. Oikaisua tehtäessä noudatetaan muuten soveltuvin osin, mitä 96 e §:ssä on säädetty.

Jos verolautakunta on veronoikaisuna tai muutoksenhakuviranomainen muutoksenhaun johdosta määrännyt, että kahta tai useampaa verovelvollista on tietystä tulosta tai varallisuudesta verotettava niin kuin sellaista yhtymää, jota ei veroteta erillisenä verovelvollisena, taikka jos tällaisen yhtymän verotettavaa tuloa tai varallisuutta taikka niiden jakoa on verolautakunnan tai muutoksenhakuviranomaisen päätöksen perusteella muutettu, asianomaisen verotoimiston on tehtävä vastaava oikaisu yhtymän osakkaan verotukseen. Jäljennös edellä tarkoitettusta päätöksestä on lähetettävä asianomaiselle verotoimistolle. Muuten noudatetaan soveltuvin osin, mitä 96 e §:ssä on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 19 .